100 DE PERSONALITĂȚI

Oameni care au schimbat destinul lumii

Apariție săptămânală
5,99 LEI / 29,99 MDL

16

VAN GOGH

DeAGOSTINI

100 DE PERSONALITĂŢI
Oameni care au schimbat destinul lumii

Vincent Van Gogh

Numărul 16

Pentru orice informaţie sau lămurire,
contactati-ne la telefonul: **(021) 40.10.888** sau trimiteţi un e-mail la info@deagostini.ro
Servicii pentru clienţi: de luni până vineri, între orele 10:00 - 15:00
Pentru o mai bună deservire solicitaţi întotdeauna publicaţia de la acelaşi punct de vânzare şi informaţi vânzătorul asupra intenţiei de a cumpăra şi apariţiile următoare.
Pentru orice informaţie, lămurire, înlocuire de exemplare sau comenzi de numere anterioare, sunaţi-ne la tel. **(021) 40 10 888**
Pentru informaţii şi comenzi de numere anterioare, cititorii din Republica Moldova pot suna la **(022) 21.07.98** - Paramedia, Chişinău.

Vizitaţi site-ul nostru la adresa

www.deagostini.ro

EDIŢIE SĂPTĂMÂNALĂ
EDITURA: De AGOSTINI HELLAS SRL
EDITOR: Petros Kapnistos
MANAGER ECONOMIC: Fotis Fotiou
MANAGER DE REDACŢIE ŞI PRODUCŢIE: Virginia Koutroubas
ADRESĂ: Vuliagmenis 44-46, 166 73 Atena
MARKETING MANAGER: Michalis Koutsoukos
PRODUCT MANAGER: Nasita Kortesa
COORDONATOR DE PRODUCŢIE: Carolina Poulidou
MANAGER DISTRIBUŢIE: Evi Boza
MANAGER LOGISTICĂ ŞI OPERAŢII: Dimitris Pasakalidis
COORDONATOR LOGISTICĂ ŞI OPERAŢII: Antonis Lioumis

ADAPTARE PENTRU LIMBA ROMÂNĂ:
Fast Translate, Best Communication Media SRL
DTP: RAY
TIPĂRIRE ŞI LEGARE: NIKI EKDOTIKI S.A.
DIRECTOR DE PRODUCTIE TIPOGRAFIE: STELIOS KRITSOTAKIS

IMPORTATOR: Media Service Zawada S.R.L
Country Manager: Mariana Mihălţan
Marketing Manager: Adina Bojică
Redactor: Gabriela Muntean
Distribution Manager: Dan Iordache
ADRESA: str. Louis Pasteur nr. 38, et.1, ap.5,
sector 5, Bucureşti, România
Telefon: (+40) 21 318 7398
DISTRIBUITOR: Hiparion S.A.

ISSN: 1791-0765

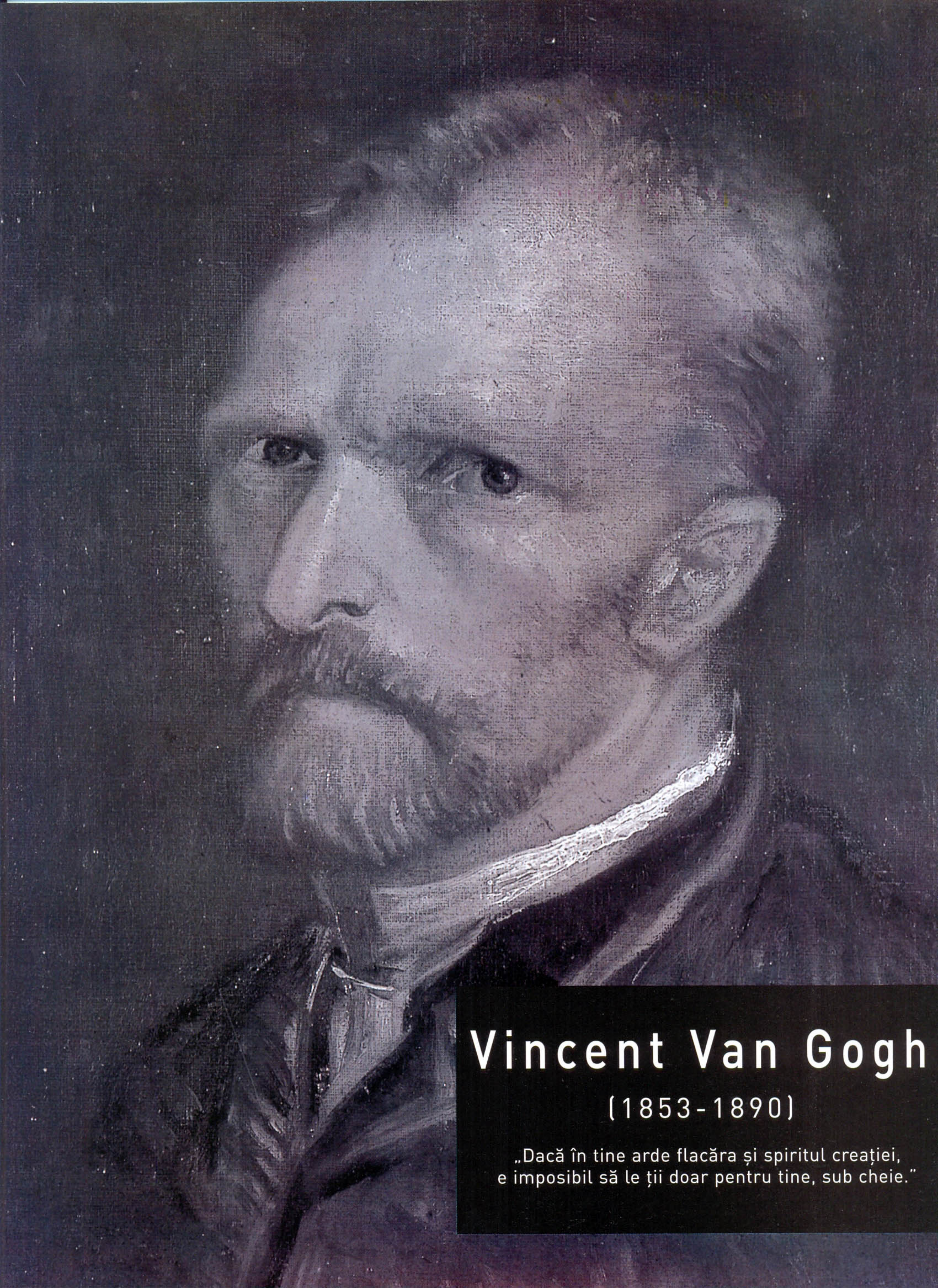
Fotografii: Uniphoto Press, Corbis Japan, De Agostini Picture Library

Preţul numerelor
Preţul primului număr: 2,99 LEI / 14,50 MDL
Preţul celui de-al doilea număr şi al tuturor celorlalte numere: 5,99 LEI / 29,99 MDL

Biblioraft
Nu rataţi bibliorafturile speciale în care puteţi colecţiona seria 100 de personalităţi!. Bibliorafturile sunt disponibile la chioşcurile de ziare la preţul de 6,99 LEI / 35 MDL. DeAgostini va anunţa datele de publicare a bibliorafturilor în seria de reviste.

Editorul îşi rezervă dreptul de a schimba ordinea publicării personalităţilor sau de a le înlocui cu altele.

Vincent Van Gogh
(1853-1890)
„Dacă în tine arde flacăra și spiritul creației,
e imposibil să le ții doar pentru tine, sub cheie."

Vincent Van Gogh

Cine a fost Van Gogh?

PROLOG

ARTIȘTII, care făceau parte din curentul impresionist parizian de la finele secolului al XIX-lea, se aflau în căutarea unor noi mijloace de expresie. Printre aceștia, se găsea și un olandez uscățiv. Trezindu-se într-o lume inundată de lumini strălucitoare și culori puternice, acest artist și-a transpus personalitatea dură în lucrările sale. Floarea-soarelui, pictată cu mișcări ferme de penel, este asemeni unui soare pârjolitor.

Vincent van Gogh

Van Gogh a cedat bolii psihice în lupta cu singurătatea, iar munca sa nu a primit aprecierea cuvenită în timpul vieții. Totuși nu și-a putut suprima pasiunea pentru creație și a mers până într-acolo, încât și-a realizat autoportretul, înfățișându-se ca un om tulburat. Apoi, și-a pus capăt zilelor, împușcându-se.

Picturile în care și-a revărsat dragostea și sufletul au fost, până la urmă, apreciate după moartea artistului, și au ajuns să se vândă pe sume care acum bat toate recordurile. Mai mult, acest om care și-a dedicat viața artelor este o personalitate respectată și în cercurile literare, teatrale și muzicale. Deci ce fel de viață a avut van Gogh?

TABEL CRONOLOGIC

1850	Millet pictează „Semănătorul"
1852	Se naște fratele mai mare al lui Vincent și moare la scurtă vreme
1853	Se naște Vincent van Gogh
1856	Manet și alți artiști află de existența stampelor japoneze
1857	Se naște fratele mai mic, Theo
1864	Vincent merge la o școală cu internat
1867	Prima participare a Japoniei la un târg mondial la Paris
1869	Vincent lucrează pentru un negustor de artă
1872	Începe corespondența cu Theo Monet. Pictează „Impresie, răsărit de soare"
1873	Vincent se mută la Londra
1874	Are loc prima expoziție de artă impresionistă la Paris
1875	Vincent se mută la Paris
1876	Este concediat
1878	Merge la o școală misionară din Belgia
1879	Se dedică minerilor în cadrul activității de misionar
1880	Începe studiul artei cu toată seriozitatea
1881	O cere în căsătorie pe Kee
1882	Trăiește la Haga cu o prostituată
1884	Se mută la Nuenen. Femeia cu care are o legătură încearcă să se sinucidă
1886	Vincent revine în Franța, unde întâlnește artiști impresioniști. Ultima expoziție de artă impresionistă
1888	Van Gogh își începe traiul alături de Gauguin
1889	Este internat într-un ospiciu
1890	Se sinucide, împușcându-se
1891	Theo moare în Olanda
1905	Expoziție retrospectivă de anvergură. Apariția fauvismului
1912	Lui Van Gogh îi este recunoscut talentul în urma expoziției de la Londra
1914	I se publică scrisorile
1973	Este inaugurat Muzeul Național de Artă van Gogh
1987	„Floarea-soarelui" este vândută pentru aproape 40 de milioane de dolari

Viața unui om care şi-a pictat propriul suflet cu o pasiune nebună

Van Gogh a devenit un pionier al artei moderne, pictând cu pasiune tablouri cu peisajele care îl înconjurau, precum şi portrete ale celor ce pozau pentru el. Viața i-a fost umbrită de o serie de obstacole, de la naşterea sa ca fiu de preot până în momentul devenirii ca artist. A intrat în conflict cu societatea, printr-o întâmplare bizară şi-a retezat urechea, a stat o perioadă în ospiciu şi, până la urmă, şi-a pus capăt zilelor cu un pistol. Viața sa, deşi scurtă, a fost plină de pasiune, dar şi de singurătate, fiind un om izolat de societate.

▲ Van Gogh la vârsta de 13 ani. Pablo Picasso a văzut această poză și se pare că a remarcat: „Văzându-i privirea pătrunzătoare, mi se pare normal că se comporta violent în copilărie."

Fiul de preot care visa să devină negustor de artă

O întruchipare a morții

VINCENT VAN GOGH s-a născut în orășelul Groot Zundert, în partea sudică a Olandei, la data de 30 martie 1853. Tatăl său, Theodorus, era preot protestant la o biserică din Zundert, biserică ce există și în zilele noastre. În spatele acesteia se află un mormânt pe a cărui piatră funerară este inscripția: „Vincent van Gogh". Aceasta nu se referă la artist; sub piatra funerară se află trupul fratelui său mai mare, născut în aceeași zi cu el, dar un an mai devreme și care a murit la scurtă vreme după naștere.

Moartea copilului a adus o tristețe profundă în familia van Gogh. Anna, cu trei ani mai mare decât Theodorus, era îngrijorată că nu va mai putea avea vreodată un alt copil. S-a dovedit totuși că nu existau motive reale de îngrijorare. Un an mai târziu, s-a născut fără nicio complicație cel de-al doilea copil, Vincent, urmat apoi de Anna, Theodorus, Elizabeth și Willemine, în total 6 copii.

În căminul liniștit, copilul decedat era rareori amintit. Și totuși, de câte ori mergea la biserică, Vincent își simțea privirile atrase de mormântul care îi purta numele. De asemenea, în prezbiteriul în care locuia împreună cu familia se afla un tablou care îi amintea mereu de moarte.

În biroul tatălui era atârnat un tablou al pictorului olandez Van Del Marten intitulat „Cortegiu funerar într-un lan de grâu". Printre cei aflați în cortegiu se numărau mai mulți oameni purtând coase și care aminteau bizar de înfățișa-

▼ Prezbiteriul bisericii din Zundert unde s-a născut Vincent. Theodorus s-a dedicat creșterii numărului de adepți, într-o zonă cu relativ puțini protestanți.

▲ O schiță desenată de Vincent la vârsta de 9 ani. La acea vreme nu era un artist aspirant, dar talentul său era incontestabil. Această schiță este atât de bine realizată, încât mulți i-au pus sub semnul îndoielii autorul.

▲ Theodorus şi Anna. În vârstă de peste 30 de ani, Anna s-a căsătorit cu Theodorus, cu 3 ani mai tânăr, şi era foarte îngrijorată că nu va putea să aibă urmaşi. Ulterior, a dat naştere la şase copii, printre care şi Vincent.

rea Morţii. Chiar şi mai târziu, Vincent a avut coşmaruri cu acest tablou. În lucrările sale înfăţişa uneori oameni ţinând coase, ca simbol al morţii. Crescând într-un astfel de mediu, el a conştientizat moartea încă din copilărie, fapt ce i-a umbrit întreaga tinereţe.

Iubitor de lectură şi pictură, tânărul Vincent era văzut de vecini ca fiind un copil liniştit şi blând. Însă contrar părerii tuturor, Vincent avea mai degrabă un temperament agresiv. Iar ca urmare a diferenţei de vârstă dintre el şi fraţi, se simţea deseori singur în rândul propriei familii. Şi totuşi, fratele său mai mic cu 4 ani, Theodorus (deseori numit Theo) îl admira şi deseori ieşeau împreună să adune plante şi insecte de pe câmpurile din preajma casei.

Tânărul negustor de artă

Zundert era un orăşel predominant catolic. De aceea, la vârsta de 11 ani, Vincent a fost trimis la internatul al cărui proprietar era unul dintre prietenii protestanţi ai tatălui. Aici, a învăţat să vorbească franceză şi engleză la fel de bine ca în limba maternă, iar la vârsta de 13 ani a fost transferat la un gimnaziu public. Notele sale erau remarcabil de mari, însă pe la jumătatea celui de-al doilea an de studii, s-a întors acasă şi nu a mai revenit niciodată la şcoală. Familia avea dificultăţi financiare, dar se pare că şi tânărul Vincent începuse să manifeste deja unele probleme psihice.

Un an mai târziu, în vara anului 1869, van Gogh a plecat singur la Haga, unul dintre cele mai mari oraşe olandeze, unde a lucrat pentru galeria de artă Goupil. Cel care l-a ajutat să se angajeze a fost unchiul său, Vincent Willem Gogh. Acesta era un negustor de artă de mare succes şi un angajat foarte bine cotat în cadrul companiei Goupil.

De îndată ce s-a obişnuit cu locul de muncă şi galeria de artă, van Gogh a început să interacţioneze cu clienţii. Oricât de greu ar părea de crezut, dat fiind comportamentul din ultimii ani de viaţă, Vincent purta discuţii inteligente cu clienţii, vorbindu-le despre ceea ce îi interesa şi flatându-i, în încercarea de a îi convinge să cumpere. În scurt timp, a stăpânit arta vânzărilor.

Prin munca sa, van Gogh a dobândit o nouă viziune asupra artei, cumpărând cu proprii bani multe dintre stampele aflate la vânzare în galerie. Şi cum Haga era un oraş în care soseau cu mare repeziciune noi lucrări realizate de autori şi artişti din Londra şi Paris, van Gogh a devenit şi un cunoscător al literaturii. În acea perioadă, Parisul, centrul artistic al lumii, trecea prin vremuri tulburi, ca urmare a războiului franco-prusac, a creării celei de-a Treia Republici, a instaurării Comunei din Paris etc. În contrast, Olanda era o ţară foarte liniştită, unde van Gogh, încă adolescent, a putut să absoarbă din plin cunoştinţe despre artă.

Datorită primului său loc de muncă, a dobândit o pregătire temeinică în domeniul artelor, primind chiar şi o recunoaştere deosebită, fiind promovat, în anul 1873, la filiala londoneză a companiei. Dacă nepotul său ar fi continuat în acelaşi fel, unchiul Vincent i-ar fi cedat poziţia deţinută în cadrul firmei.

Biblioteca de amintiri

CORESPONDENŢA DINTRE VINCENT ŞI FRATELE SĂU

În vara anului 1872, Vincent l-a întâmpinat la Haga pe fratele său Theo, în vârstă de 15 ani. Graţie unchiului şi fratelui mai mare, Theo îşi dorea ca la terminarea studiilor să lucreze, la rândul său, pentru galeria de artă Goupil. Rezultatul acestei vizite a fost întărirea legăturii dintre Theo şi Vincent, aceştia promiţându-şi unul altuia ajutor în vremuri de restrişte. De atunci, au început să îşi scrie regulat.

La întoarcerea acasă, Theo i-a scris pe scurt fratelui său câteva veşti despre familie. Cel de-al doilea schimb de scrisori a fost cu prilejul unei sărbătoriri, căci Theo tocmai fusese angajat la galeria Goupil din Bruxelles. După aceasta, Vincent îi transmitea mereu fratelui său încurajări şi sfaturi despre traiul pe cont propriu. Aceste scrisori, pline de dragoste frăţească, dezvăluie latura tandră a lui Vincent.

În numeroasele scrisori către Theo, Vincent discuta pe marginea propriilor picturi şi a ideilor pentru viitoarele lucrări. Ocazional, amintea de problemele pe care le avea cu femeile, familia şi prietenii. Totuşi, odată ce Vincent a devenit artist, după o serie de evenimente tumultoase, a apelat la fratele său Theo şi pentru sprijin financiar, acesta din urmă rămânând în cadrul companiei Goupil.

Şi astfel, rolurile jucate de cei doi fraţi s-au inversat, însă Theo nu a uitat niciodată promisiunea făcută la Haga şi a continuat să îi trimită bani în mod regulat.

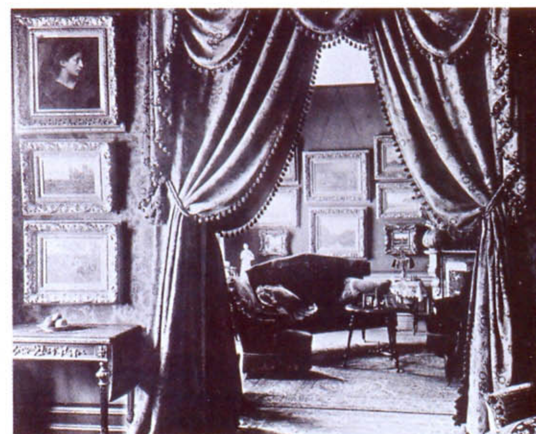
După moartea amândurora, soţia lui Theo a adunat toate scrisorile celor doi şi le-a publicat. Acestea dovedesc din plin că Vincent nu era doar un nebun, ci că avea o personalitate profundă şi protectoare.

▸ Theo, fratele lui Vincent. Cei doi erau apropiaţi încă din copilărie, iar când Vincent a devenit artist, Theo i-a fost cel mai mare sprijin fizic şi emoţional.

▲ Mormântul lui Vincent van Gogh, copilul decedat la scurt timp după naştere. Vincent era numele purtat de întâiul născut al familiei, generaţie după generaţie.

▾ Sucursala de la Haga a companiei Goupil. După ce a renunţat la şcoală, Vincent a început să lucreze aici la invitaţia unchiului său, manifestând o mare dorinţă de a învăţa.

Un nou vis după o serie de piedici

O dezamăgire în dragoste și o concediere

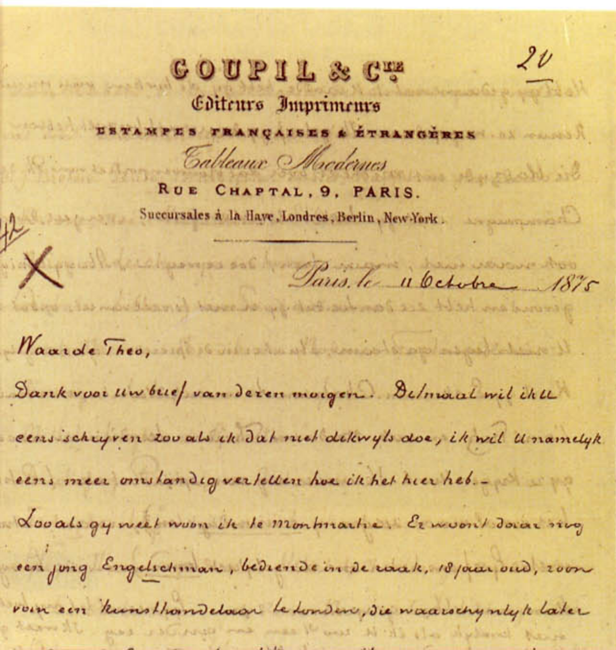
În mai 1873, Vincent a plecat la Londra, în ceea ce avea să fie prima sa experiență în străinătate. Ideea de a locui într-o faimoasă metropolă precum Londra l-a entuziasmat, în parte și pentru că acolo s-a îndrăgostit.

Cea care i-a cucerit inima era fiica proprietarului său, Eugenie Loyer. Fiind complet lipsit de experiență în ceea ce privește sexul opus, tot ce putea Vincent să facă era să o privească la nesfârșit, din partea opusă a mesei, în timpul cinei. Avea impresia că dacă el este îndrăgostit, și ea are, în mod natural, aceleași sentimente, și nu a încercat niciodată să clarifice dacă aceasta simțea la fel. Și-a petrecut următoarele luni într-un soi de beție a dragostei, ca apoi, în februarie 1874, să o ceară brusc în căsătorie. Fata a fost uluită; era deja logodită cu un fost chiriaș. Din pricina dragostei puternice pe care i-o purta, Vincent a încercat de nenumărate ori să o convingă, însă sentimentele acesteia nu s-au schimbat niciodată. De fiecare dată când o cerea în căsătorie, îl refuza cu hotărâre. Cu inima frântă, i-a pierit pofta de mâncare și a slăbit îngrozitor, iar personalitatea sa a suferit transformări: i-a dispărut zâmbetul de pe buze și a devenit extrem de tăcut. Vincent era doborât fizic și emoțional și își pierduse orice dorință de a mai lucra la galeria de artă.

Și-a petrecut următoarea vară alături de părinți, dar nu a putut scăpa de sentimentul disperării. A revenit în cele din urmă la Londra împreună cu sora sa, Anna, însă nu a suportat să locuiască tot la familia Loyer. Cei doi frați au fost nevoiți să își caute o nouă locuință. Anna și-a găsit de lucru și nu a mai stat cu fratele ei, astfel încât Vincent a început să se simtă din ce în ce mai singur în uriașa metropolă. A devenit atras de învățăturile Bibliei și a fost asaltat de îndoieli: era oare drept să vândă picturi burgheziei?

Unchiul său credea că Londra e la originea tuturor problemelor nepotului său, așa că l-a trimis la Paris, în octombrie 1874. O singură dată i-a îngăduit să revină la Londra pentru scurt timp, dar i-a refuzat apoi toate cererile de a reveni în Anglia, convins fiind de faptul că Parisul era singura soluție reală. Pe van Gogh, viața la Paris a început să îl agaseze rapid, în special pentru că nu el alesese orașul în care să trăiască și pentru că valoarea sa în cadrul companiei fluctua semnificativ din pricina așteptărilor pe care cei din jur le aveau de la el. În ziua de Crăciun a anului 1875, într-o perioadă în care galeria era foarte aglomerată, a plecat de la serviciu fără învoire și s-a întors acasă. Firma își pierduse însă răbdarea cu el; la începutul noului an, Vincent a fost concediat.

▾ O scrisoare de-a lui Van Gogh, scrisă pe o foaie cu antetul galeriilor Goupil. La vremea aceea, era foarte mulțumit de munca sa.

GOUPIL & CIE

Éditeurs Imprimeurs

ESTAMPES FRANÇAISES & ÉTRANGÈRES

Tableaux Modernes

RUE CHAPTAL, 9, PARIS.

Succursales à la Haye, Londres, Berlin, New-York.

20

42

Paris, le 11 Octobre 1875

Waarde Theo,

Dank voor uw brief van dezen morgen. Dezmaal wil ik u eens schrijven zoo als ik dat niet dikwyls doe, ik wil u namelyk eens meer omstandig vertellen hoe ik het hier heb. –

Zooals gy weet woon ik te Montmartre. Er woont daar nog een jong Engelschman, bediende in de zaak, 18 jaar oud, zoon van een kunsthandelaar te Londen, die waarschynlyk later

De la religie la arte

Lui Vincent i s-a acordat o perioadă de grație de 3 luni după primirea înștiințării de concediere, așa că a putut folosi acest răgaz pentru a-și găsi un nou loc de muncă. Întrucât acum era puternic interesat de religie, s-a decis că dorea să facă ceva prin care să poată să îi ajute pe ceilalți. S-a hotărât să devină profesor. La finele perioadei de grație, a început să lucreze la o școală-internat din Ramsgate, Anglia.

Deși internatul îi asigura cazarea și masa, nu primea nici un ban pentru munca sa, iar pe deasupra, i se cerea să colecteze taxele școlare de la familiile sărace, ai căror copii învățau la acea școală. A cunoscut aici un preot, pe Slade Johns, căruia i-a mărturisit nemulțumirile legate de noul loc de muncă. Preotul l-a invitat atunci pe Van Gogh să lucreze în școala sa.

Vincent avea acum datoria de a ține predici, pe lângă orele de predare, dar cel puțin era plătit. Era foarte mulțumit de această slujbă, însă familia se simțea îngrijorată de fervoarea la care ajunsese. Credeau că dacă va continua astfel, va înnebuni. Tatăl său, Theodorus, l-a implorat să demisioneze și i-a găsit de lucru într-o librărie din Dordrecht, însă fervoarea religioasă a lui Vincent nu s-a domolit. După trei luni, a renunțat la lucru și a comunicat familiei intenția de a deveni pastor. Părinții nu au mai avut de ales și au fost nevoiți să îi permită să învețe pentru examenele naționale pe

▴ La vârsta de 18 ani, Vincent lucrează în Haga. Este transferat apoi la Londra, unde petrece anul cel mai fericit din existența sa.

▴ Biserica pastorului Johns. Sănătatea lui Vincent este șubrezită ca urmare a muncii extenuante, continue, fără mese regulate.

▲ „Soţii de mineri la cărat saci" de Van Gogh. Borinage era o regiune care trăia de pe urma exploatării cărbunelui, însă minerii care lucrau acolo îndurau condiţii îngrozitoare de muncă.

care trebuia să le treacă pentru a obţine postul.

Ca pregătire pentru examenele din anul următor, Van Gogh a studiat la Amsterdam cu un meditator, în casa rudelor de acolo, însă era incapabil să stăpânească latina şi greaca veche, două materii obligatorii. Pe măsură ce examenul se apropia, şi-a dat seama că nu avea nicio şansă de a-l trece. Tatăl său a fost extrem de dezamăgit şi l-a trimis la o şcoală din Bruxelles, Belgia, condusă de un grup de misionari.

După trei luni de studii, Vincent a fost numit ajutor al misionarilor din regiunea Borinage. De fapt, grupul credea că nu era potrivit pentru nici un fel de muncă obişnuită, incapabil fiind să ţină predici, dar din simpatie, i-au permis să îi ajute pe alţii. Grupul de misionari acorda ajutor în special minerilor care lucrau în condiţii deplorabile şi familiilor acestora. Văzând acestea, Van Gogh a simţit cum creşte în el dorinţa de a-i ajuta. A început să le dăruiască celor săraci şi bolnavi din hainele şi mâncarea sa. Îngroziţi de noul stil de viaţă ales, mulţi au început să îl considere un vagabond şi a fost rapid exclus din grup. Sacrificiul de sine excesiv a jignit multe autorităţi bisericeşti.

▲ Jules Breton a fost un artist asemănător lui Millet, pentru care van Gogh avea un respect deosebit. Breton a dobândit recunoaşterea datorită picturilor sale ce înfăţişau peisaje romantice, rurale.

Uluit, Vincent s-a dus să ceară sfatul unui preot care fusese bun cu el în timpul cât se alăturase grupului de misionari. Dorind să se împărtăşească, Vincent a luat cu sine caietul de schiţe la întâlnirea cu preotul, el însuşi un artist amator. Lui Vincent îi făcea mare plăcere să schiţeze şi a realizat mai multe desene înfăţişând minerii pentru care arătase atâta simpatie. Grupul misionarilor îşi închisese uşile pentru el, aşa că singura sa consolare rămâneau schiţele.

Pentru un timp, Van Gogh a revenit în Borinage, în satul Cuesmes, unde şi-a găsit o nouă locuinţă şi a început să studieze arta. Apoi, în ianuarie 1880, a hotărât să meargă să îl întâlnească pe unul dintre pictorii săi favoriţi, Jules Breton.

Călătoria, în toiul iernii, a fost extrem de primejdioasă. Surprins de un viscol, Van Gogh a făcut cale întoarsă fără a-l mai întâlni pe Breton. După zile în şir de lupte interioare, şi-a aflat, în sfârşit, chemarea: avea să devină artist.

CĂLĂTORII ÎN TIMP

PEREGRINĂRILE PRIN EUROPA ÎN COPILĂRIE

Luând-o pe urmele copilului Van Gogh, descoperim cu surprindere că a trăit în Anglia, Franţa, Olanda şi Belgia.

Ca urmare a nenumăratelor mutări, Van Gogh a învăţat franceza şi engleza la fel de bine precum limba maternă, prinzând chiar şi puţină germană. Cunoaşterea acestor limbi străine a avut o influenţă covârşitoare asupra sa. Le-a învăţat în mare parte între 11 şi 13 ani, în timp ce se afla la internat. Directorul şcolii avea la rândul său o afinitate deosebită pentru limbile străine, astfel încât le-a evidenţiat în programa şcolară. Deoarece lui Vincent i-a făcut plăcere să citească încă din copilărie, a lecturat în original multe lucrări literare franceze şi englezeşti, ceea ce l-a ajutat să îşi şlefuiască abilităţile pentru aceste limbi străine. Prin urmare, cunoaşterea limbii nu a pus mai niciodată probleme pe parcursul transferurilor sale la sucursalele din Paris şi Londra ale galeriilor Goupil.

După concediere, s-a decis că vrea să muncească în Anglia, ceea ce l-a determinat să candideze pentru un post la o şcoală-internat britanică. Se spune că îşi dorea să fie cât mai departe de familie şi că nu putea să scape de amintirile iubirii trăite în timpul primei şederi în Anglia.

▸ Locuinţa din Borinage. Van Gogh şi-a petrecut ceasuri îndelungate în camera sa, desenând schiţe. În zilele noastre, clădirea a fost transformată în muzeu.

1869	Lucrează la sucursala din Haga a galeriilor Goupil
1873	Începe să lucreze la sucursala din Londra, oprindu-se pentru scurt timp la Paris
1874	Este transferat la Paris
1875	Revine la Londra pentru scurtă vreme, apoi îşi continuă munca la Paris
1876	În urma concedierii, începe să lucreze la o şcoală-internat din Ramsgate, Anglia. La scurt timp se mută cu serviciul la şcoala Johns.
1877	Lucrează într-o librărie din Dordrecht, în Olanda. Apoi studiază la Amsterdam pentru a deveni pastor.
1878	Începe să studieze la şcoala misionară din Bruxelles, Belgia. După luarea examenului, se mută în Borinage.

Înstrăinarea de tată și dragostea pentru o femeie mai în vârstă

Dragostea doare

THEODORUS ERA ÎNGRIJORAT CĂ FIUL LUI, ajuns deja la 27 de ani fără să știe încă ce dorea să facă în viață, oscilând constant între religie și artă, era suferind de vreo boală mintală. Theo, cu care Vincent păstrase permanent legătura, era la rândul lui neliniștit de planurile fratelui mai mare de a deveni artist. Acesta știa că orice artist de succes avea nevoie de un mentor, dar singura educație artistică primită vreodată de Vincent a fost cea de la orele de pictură din gimnaziu, unde fusese incapabil să stăpânească teoria perspectivei. Vincent însuși era conștient și deranjat de absența tehnicii artistice.

Ajuns în impas la Cuesmes, a plecat spre Bruxelles, capitala Belgiei, în căutarea unui mentor. Însă negăsind pe cineva dispus să îl ajute, a revenit în casa părintească în aprilie 1881.

În acea perioadă, Theodorus fusese transferat la o biserică din Etten. Viața în Etten era foarte calmă și liniștită. În acea vară, verișoara sa, Kee Vos, rămasă văduvă de puțin timp, a venit în vizită la fiul ei, iar Vincent s-a îndrăgostit pe loc. Era fascinat de atmosfera tragică ce o înconjura pe Kee, îmbrăcată în permanență în negru.

La sfârșitul verii, Vincent a cerut-o pe Kee în căsătorie; aceasta a replicat: „Nu. Sub nici o formă." Și s-a întors pe loc la Amsterdam. Vincent a simțit nevoia să o revadă ca să îi confirme ce simțea pentru el, așa că în noiembrie s-a folosit de banii primiți de la Theo, pentru a-și cumpăra un bilet de tren până la Amsterdam. La sosire, tatăl lui Kee a fost cel care i-a răspuns la ușă și i-a spus că aceasta nu era acasă. Vincent a crezut că o ascundea, de fapt, și a revenit mai târziu cu o lampă cu gaz, amenințând că va arde casa din temelii dacă nu i se permitea să o vadă. Lichidul în flăcări i s-a vărsat pe mână, dar, până la urmă, s-a ales doar cu arsuri ușoare, unchiul său (tatăl lui Kee) stingând repede flăcările.

Auzind de această întâmplare, Theodorus s-a înfuriat. Supărat la rândul lui de lipsa de compasiune a tatălui său, Vincent a declarat că nu va veni la biserică, la slujba de Crăciun,. Revolta împotriva tatălui a însemnat, totodată, despărțirea de biserică.

Prostituata și bătrâna

În urma discuției aprinse cu tatăl său, Vincent a plecat la Haga. Acolo, a locuit la o altă verișoară de-a lui, care tocmai se căsătorise cu artistul Anton Mauve. Mauve a fost de acord să îl ajute pe Van Gogh să-și dezvolte talentul de pictor.

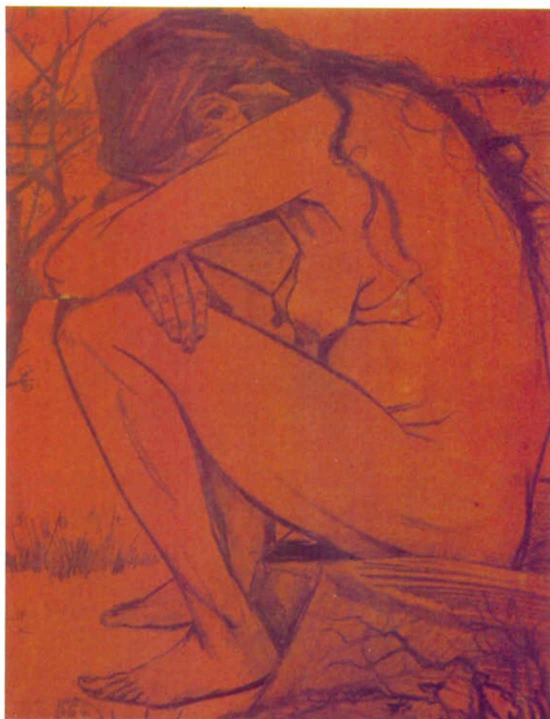
Tot la Haga, Vincent a locuit pentru prima și ultima oară cu o persoană de sex opus.

▲ Verișoara sa, Kee Vos, împreună cu fiul ei în vârstă de 3 ani. Kee era cu 3 ani mai mare decât Vincent și aprecia blândețea pe care acesta o arăta fiului său. Vincent i-a interpretat însă greșit recunoștința.

▲ Margot Begemann, o vecină din Nuenen. Depășise demult vârsta măritișului din pricina absenței protestanților în Nuenen.

▲ „Tristețe", lucrare pictată având-o ca model pe Sien. Lui Van Gogh îi era milă de prostituata a cărei viață era distrusă și a rugat-o să îi servească drept model pentru mai multe lucrări.

„Mâncătorii de cartofi". Expresiile aspre ale fețelor simbolizează energia clasei de jos a societății. Aceste expresii nu se asemănau cu nici unele pictate vreodată în trecut, astfel încât nici cei mai apropiați prieteni nu au înțeles ce semnificație aveau.

Sien era o prostituată săracă; era cu 3 ani mai mare decât Van Gogh, avea o fiică de 5 ani și era însărcinată cu cel de-al doilea copil. Sentimentele lui Vincent pentru ea s-au schimbat din milă în dragoste. Haga a fost primul loc unde Vincent a plătit vreodată pentru serviciile unei prostituate, atunci când l-a vizitat pe Mauve după eșecul suferit în relația cu Kee. Nu se știe cine era exact, dar, oricum, Van Gogh a trăit o lună cu Sien și i-a copleșit copilul cu dragoste atunci când s-a născut.

Van Gogh voia să îi schimbe stilul de viață al lui Sien și să întemeieze cu ea un cămin, în care să poată trăi cu toții fericiți. Însă traiul alături de o prostituată l-a îmbolnăvit de gonoree și l-a înstrăinat de cei din jur. După ce Mauve a renunțat la el, ca artist, Vincent a inventat o nouă tehnică, punând vopsea pe pânză direct din tub.

Când copilul lui Sien a împlinit 14 luni, în 1883, Van Gogh s-a mutat în regiunea Drenthe. A renunțat brusc la planurile de reabilitare a lui Sien și a decis să o părăsească. Peisajul întunecat, mlăștinos din Drenthe era perfect pentru un artist cu inima frântă. Când a sosit iarna, simțindu-se din ce în ce mai singur în întunecatul Drenthe, a decis să se întoarcă la părinții săi, care acum erau transferați la Nuenen.

În anul următor, Van Gogh s-a aflat iarăși în necaz din pricina femeilor. A devenit din ce în ce mai apropiat de fiica vecinilor, Margot Begemann, în vârstă de 41 de ani. Însă de această dată, spre deosebire de experiența anterioară, ea era cea îndrăgostită până peste cap de el. Familia Begemann se opunea vehement ideii unei relații între cei doi. Echilibrul mintal al lui Margot era foarte fragil și chiar în acea vară a încercat să se sinucidă.

După acest incident, viața liniștită a luat sfârșit în casa Van Gogh. În martie 1885, Theodorus a decedat subit. După moartea sa, viitorul familiei a devenit din ce în ce mai sumbru. Vincent i-a ținut la distanță pe toți cei din afara vieții sale și a continuat să picteze cu înfrigurare. În această perioadă a realizat una dintre lucrările sale cele mai cunoscute, „Mâncătorii de cartofi". Totuși, nu reușea să găsească pe nimeni în zonă dispus să pozeze pentru tablourile sale. În vara anterioară, unul dintre modelele sale feminine a rămas însărcinată, ceea ce a pus sub semnul întrebării relația lui Vincent cu aceasta. După 6 luni, s-a decis să se mute la Anvers, ca și cum ar fi fost alungat din pădure. Acuzat pe nedrept de a-și fi lăsat modelul însărcinată, a ales să părăsească Nuenen-ul și nu a mai revenit niciodată în țara sa natală.

▲ Schiță înfățișând un țăran. După ce unul din modelele sale a rămas însărcinată, preoții catolici le-au interzis oamenilor să mai lucreze cu el, astfel încât nu mai avea nicio soluție pentru a picta portrete.

▸ Scrisoare trimisă lui Theo din Drenthe. Vincent era întotdeauna foarte deschis în corespondența cu Theo, chiar includea uneori schițe în scrisorile trimise.

Biblioteca de amintiri

ULTIMA CASĂ ÎN CARE VINCENT A LOCUIT ÎMPREUNĂ CU PĂRINȚII SĂI

Deși rătăcea dintr-un oraș în altul, Vincent revenea în casa părintească ori de câte ori avea necazuri. Știa că acasă, nu avea niciodată de ce să își facă griji pentru mâncare sau îmbrăcăminte.

Totuși, familia Van Gogh nu era una înstărită. Theodorus era doar un „pastor înlocuitor", așa încât se număra printre pozițiile inferioare în ierarhia bisericii. Munca sa implica transferuri frecvente. La nașterea lui Vincent, lucra în Zundert, însă a fost ulterior transferat în Herford (1871), Etten (1875) și Nuenen (1882).

În 1883, cu ocazia primei vizite a lui Vincent la părinți, în Nuenen, sătenii au fost șocați să afle că artistul hoinar era fiul pastorului, ceea ce pentru Theodorus a fost mult prea umilitor. Theodorus nu credea că fiul său-problemă avea să devină vreodată un pictor . Știa însă din experiența trecută cu Vincent că ar fi fost inutil să îl convingă să-și schimbe stilul de viață.

Neluându-și prea mult în seamă tatăl, Vincent a continuat să picteze în Nuenen. Însă în loc să reflecteze realist subiectul în pictură, a decis să înfățișeze emoțiile resimțite atunci când își observa subiectul. Acest gen de abordare era foarte asemănător cu acela adoptat de impresioniști la Paris.

În martie 1885, Theodorus a murit pe neașteptate. Nuenen avea să fie ultimul loc în care Vincent a locuit alături de familie.

▼ Prezbiteriul din Nuenen (stânga) și locuința lui Margot (dreapta). Van Gogh a folosit căbănuța din curtea din spate drept studio.

Trezirea la explozia de culoare

Florile din Montmartre

VAN GOGH a părăsit orășelul Nuenen și s-a mutat la Anvers, în Belgia, în noiembrie 1885. În 1886 a fost acceptat să studieze la Institutul Regal de Artă și a început studiile alături de alți tineri artiști.

Vincent se aștepta să învețe tehnici de pictură în ulei, dar școala nu le permitea noilor studenți nici măcar să atingă pensula. A fost dezamăgit și de faptul că profesorii predau metodele clasice de pictură, astfel că, la scurt timp, a părăsit școala și s-a mutat la Paris, unde a locuit împreună cu fratele său. Spera că atmosfera libertină din capitala franceză să îi ofere un mediu minunat de lucru și să îi faciliteze întâlnirea cu alți negustori de artă și artiști. Theo a încercat să îl convingă să rămână în Anvers, temându-se că fratele său avea să îi dea peste cap viața la Paris..

Cu toate acestea, într-o bună zi de mai, Theo a primit un răvaș la serviciu: „Te rog nu te supăra că am sosit așa repede". Vincent se mutase rapid la Paris și îi scrisese un bilet fratelui său. Theo a fost de acord, oftând, să îl întâlnească la Muzeul Louvre.

Vincent a început să locuiască alături de Theo în apartamentul din Montmartre al acestuia și a resimțit rapid influența artiștilor impresioniști. Ca negustor de artă, Theo era un susținător al acestui curent și avea mai multe picturi de-ale acestora în apartament. Adepții clasicismului de la școala din Anvers nu ar fi aprobat cu siguranță contrastul brutal al culorilor folosite pentru a accentuarea luminii și nici tehnica impresionistă de aplicare a tușelor groase de vopsea pe pânză, tehnici pe care acesta însă a început treptat să le încorporeze în propriile lucrări.

Vincent era, de asemenea, și sub influența stampelor japoneze, care deveniseră foarte populare la Paris. A aflat de existența acestora la Anvers și s-a simțit atras de culorile vii și lipsa totală de preocupare pentru regulile perspectivei. Pe măsură ce descoperea tot mai multe astfel de stampe la Paris, devenea tot mai interesat și de Japonia ca țară.

Simțindu-se confortabil în noua viață de la Paris, Vincent și-a făcut treptat mai mulți prieteni și cunoștințe. Din rândul impresioniștilor, era în relații bune cu Camille Pizarro, George Seurat și Paul Signac. La Școala lui Fernan Cormon, a întâlnit pictori neconvenționali precum Toulouse-Lautrec, Emile Bernard și numeroși alți tineri artiști cu "sângele clocotind". Alături de acest grup de artiști așa-ziși „de mahala", van Gogh a început să lucreze ziua în ateliere și noaptea la colț de stradă. Trăind din plin această viață stimulantă, a pus în picturile sale din acea perioadă o întreagă paletă de culori foarte vii.

▾ Dovada admiterii sale la școala de artă din Anvers. Van Gogh era foarte entuziasmat să studieze aici, dar a renunțat după numai 3 luni.

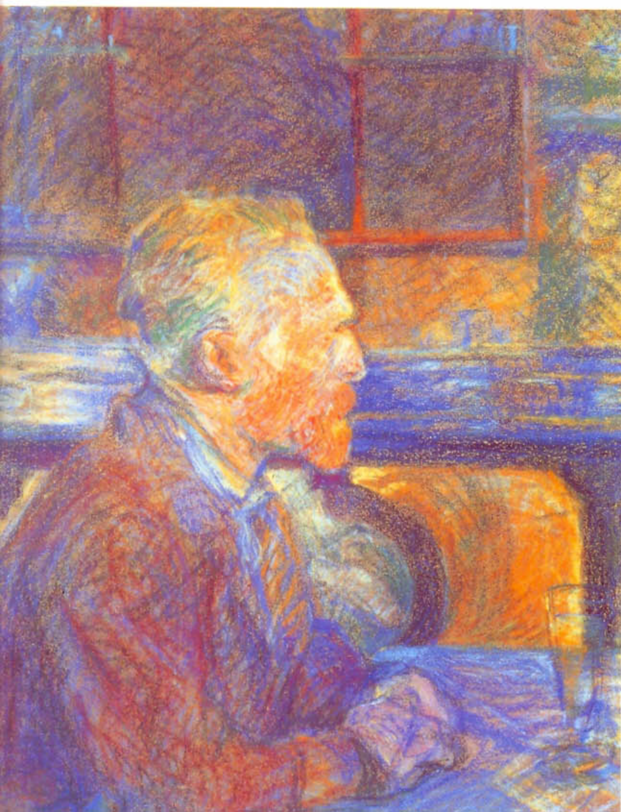

Nº 61
Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten
TE ANTWERPEN.
WINTERKOERS 1885-1886.
BEWIJS VAN TOEGANG.
M Van Gogh Vincent
is ingeschreven als leerling der Academie en is aangenomen in de klas van
Antieke
Antwerpen, den 18 Januari 1886
DE ADMINISTREERDER.

▾ Pictură de Van Gogh având ca inspirație o stampă de Eisen Keisai. A fost influențat și de peisajele și portretele realizate de Hiroshige Utagawa.

▾ Portret al lui Van Gogh, realizat de Lautrec. Pe masă se află o sticlă de absint, cunoscut și sub denumirea de „Zâna verde".

DIN CULISE

„JAPONISMUL" LA PARIS

Van Gogh nu a fost cel dintâi artist interesat de stampele japoneze. Manet, Monet, Renoir și alți maeștri impresioniști au resimțit, cu mult înaintea lui Van Gogh, influența acestui stil artistic japonez.

Între anii 1850 și 1860, la scurt timp după deschiderea Japoniei către Occident, europenii și americanii au adus în propriile țări un număr semnificativ de obiecte de artă. Artiștii vestici, care experimentaseră până atunci un stil relativ mai abstract, au fost șocați la vederea penelurilor lipsite de orice îngrădire, omisiunilor flagrante și exagerărilor acestui stil pictural care înfățișa subiectul într-un mod extrem de abstract.

În 1867, Japonia a participat pentru prima dată la târgul mondial organizat la Paris, unde arta japoneză a atras pe loc o mulțime de adepți. Standul Japoniei a prezentat chimonouri, evantaie, paravane și alte obiecte de artă tradiționale, toate acestea contribuind la „explozia japoneză", începută la Paris și răspândită apoi în întreaga Europă. Această mișcare este cunoscută sub numele de japonism. La următorul târg internațional, lucrările japoneze erau deja foarte cunoscute, iar artiștii europeni s-au decis să studieze mai profund acest stil de artă. Cam în această perioadă, a devenit Van Gogh un fan al stampelor. A citit multe cărți despre Japonia și a ajuns la concluzia că aceasta era o țară ideală.

Ulterior, japonismul a cunoscut o renaștere la Paris sub numele de Art Nouveau. Dar, pe la începutul secolului XX, artiștii au considerat că nu mai au nimic de învățat despre acest stil, astfel că japonismul a dispărut rapid.

▸ Școala lui Cormon. Această fotografie a fost realizată înainte de sosirea lui Van Gogh, grupul cuprinzându-i și pe Lautrec și Bernard.

Sătul de Paris

Talentul artistic al lui Van Gogh a înflorit foarte repede în anii petrecuți în Paris, dar a rămas în continuare neapreciat de ceilalți, nereușind să vândă încă nici o lucrare. Vincent era un obișnuit al restaurantului Tanblan, iar prietenii au început să-i pună întrebări despre relația sa cu proprietara, o femeie mai în vârstă, Agostina Segatori. În tinerețe, aceasta făcuse carieră ca model și își deschisese un local cu banii astfel câștigați. Binecunoscută în zonă, aceasta a acceptat o parte din lucrările lui Vincent ca plată pentru cină. O femeie foarte înțeleaptă, Agostina și-a dat seama cu siguranță că lucrările lui Van Gogh nu aveau valoare pe piață, dar probabil că i-a acceptat oferta din simpatie pentru tânărul artist.

Relația dintre cei doi a durat câteva luni și s-a sfârșit brusc în iulie 1887. Într-o scrisoare trimisă lui Theo, care își petrecea vacanța de vară în Olanda, Van Gogh amintește de faptul că Agostina avusese un avort. Nu se știe însă dacă era sau nu copilul lui Vincent, dar întreaga întâmplare l-a tulburat profund.

Tot în acea perioadă a devenit din ce în ce mai dezamăgit de prietenii săi artiști din Paris. Cu cât învăța mai multe despre lumea artei, cu atât i se părea că aceasta se fărâmițează în facțiuni diferite, fiecare fiind preocupat să critice munca celuilalt. În ciuda rivalităților meschine, Vincent a început să îl idolatrizeze pe Paul Gauguin. Gauguin era cunoscut drept un artist egocentric și arogant. Cu toate acestea, Van Gogh credea că Gauguin era pe deplin îndreptățit să fie mândru de ceea ce crea și a început să își petreacă timpul în mod regulat cu acesta.

▾ Tabloul lui Van Gogh: „Cafeneaua Tanblan", cu Agostina ca model. Aceasta era originară din Neapole și, chelneriță la Paris, purta costumul tradițional al zonei natale.

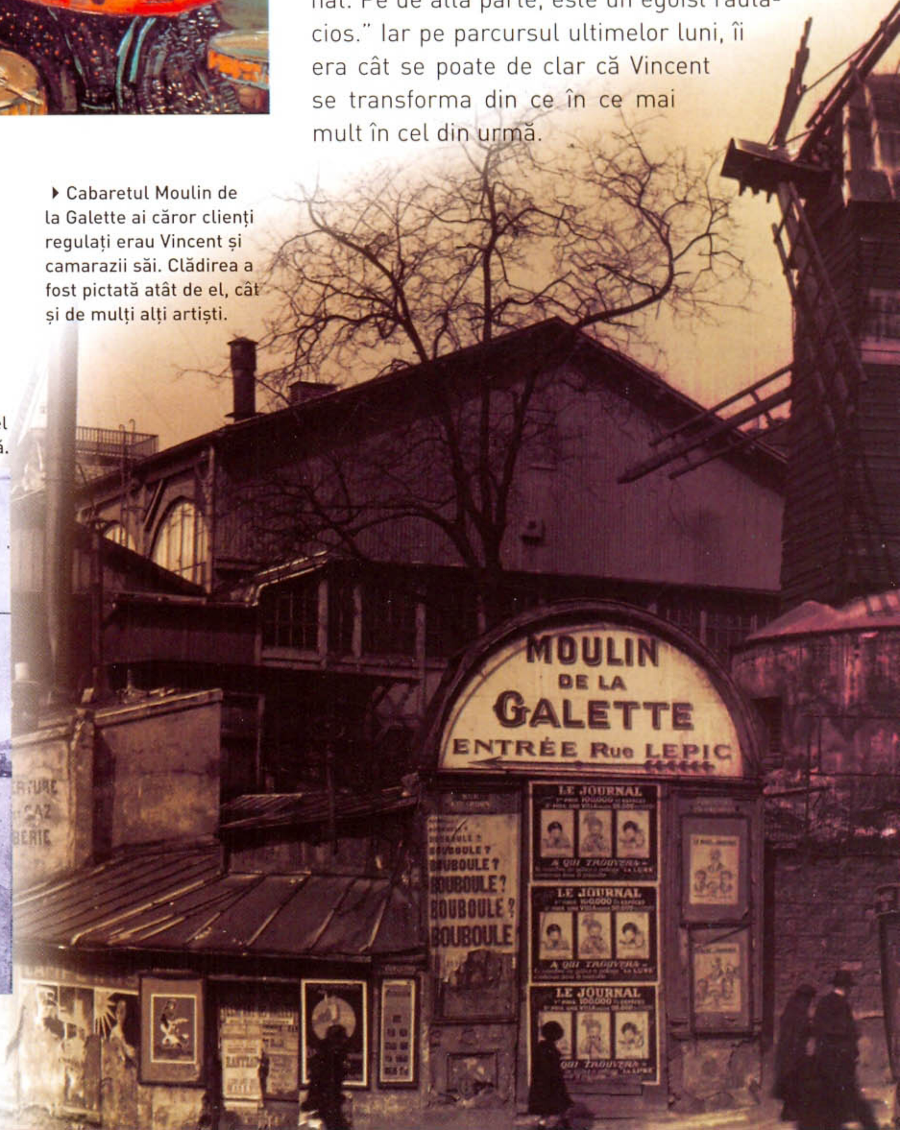
Gauguin nu avea nicio intenție să stea prea mult la Paris, așa că, în luna februarie a anului următor, s-a mutat la Pont-Avin, în Bretonia. Vincent, la rândul său, își dorea să plece undeva; era sătul de Paris. Pentru el, Parisul însemna alcool și femei, ambele o adevărată otravă pentru trup. La auzul plângerilor lui Vincent, Lautrec i-a recomandat să petreacă o vreme în Provence, locul copilăriei sale. Convins de descrierea făcută zonei de Lautrec, Van Gogh și-a făcut bagajele și a pornit spre sud.

Theo a fost extrem de fericit la auzul planurilor de plecare ale fratelui său. Se săturase de traiul alături de acesta din ultimii doi ani. Lui Theo i se părea că fratele său avea două personalități distincte. Într-o scrisoare către sora lor, acesta nota: „Pe de o parte, este un om bun, talentat și rafinat. Pe de altă parte, este un egoist răutăcios." Iar pe parcursul ultimelor luni, îi era cât se poate de clar că Vincent se transforma din ce în ce mai mult în cel din urmă.

▾ Bernard și Van Gogh pe malul Senei. Vincent detesta să i se facă poze, astfel încât nu privea niciodată în obiectiv. Aceasta este ultima sa fotografie realizată.

▸ Cabaretul Moulin de la Galette ai căror clienți regulați erau Vincent și camarazii săi. Clădirea a fost pictată atât de el, cât și de mulți alți artiști.

Tragedie în Arles

Dorul de Japonia

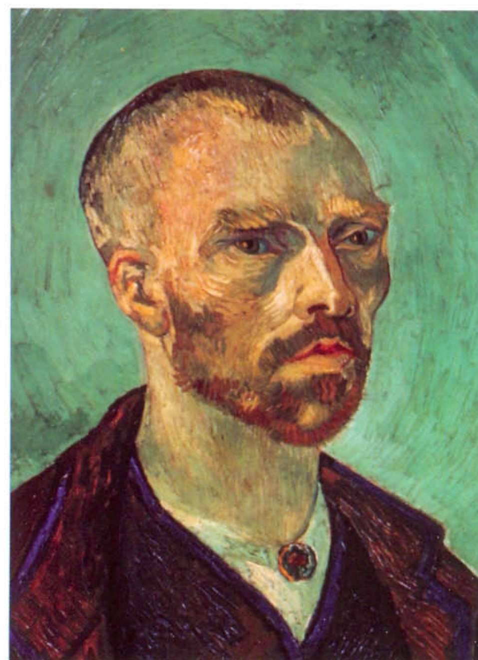
POVESTIRILE lui Lautrec înfățișau Provence ca fiind permanent scăldată de soare, dar, la sosirea sa în februarie 1888, Van Gogh a văzut în jur numai zăpadă. Peisajul i-a amintit de stampele japoneze, ceea ce totuși l-a mulțumit.

Nu este foarte clar de ce a ales Vincent să locuiască în Arles, dar a scris o epistolă explicând motivele mutării în sudul Franței. Potrivit acestei scrisori, se aștepta să dobândească o înțelegere mai profundă a mediului în care lucrau pictorii japonezi, iar lumina puternică a soarelui din sudul Franței îi putea oferi această ocazie. Nu avea nicio dovadă că ar fi cu adevărat așa, știa doar din auzite, dar pe măsură ce pasiunea sa pentru stampe creștea, simțea și că trebuie să se mute.

Ajuns în noua destinație, s-a apucat serios de lucru. În luna următoare, pe măsură ce livezile înfloreau, a început să picteze din ce în ce mai rapid. Picta piersici, cerul înstelat, râurile de culoarea smaraldului, soarele strălucitor și tot ce întâlnea în Arles.

Deși lumina și culorile vibrante din zonă se ridicau la înălțimea așteptărilor, nu fusese nici pe departe pregătit să facă față costului ridicat al traiului. Ca să economisească bani, își confecționa singur pensule din trestie. Prin urmare, trăsăturile sale de penel au devenit mai estompate și putea să picteze mai repede ca înainte.

Știa că avea să ducă o viață minunată în Arles dacă ar fi primit puțin ajutor din partea prietenilor. În mai, a închiriat o casă pentru 4 persoane, invitându-și prietenii să îl viziteze, susținând că „Arles este aidoma Japoniei". Însă Bernard tocmai își începuse serviciul militar, iar Lautrec era prins la Paris, pictând tablouri cu viața de noapte a orașului. Singura persoană care a manifestat interes pentru invitația lui Van Gogh a fost Gauguin, în acel moment aflat în dificultăți financiare. Gauguin s-a oferit să îi trimită lui Theo un tablou pe lună ca plată a chiriei pentru perioada în care urma să locuiască alături de Vincent. Însă Gauguin nu se hotărâse pe deplin. Între timp, Van Gogh și-a făcut noi prieteni în Arles, cum ar fi poștașul Roulan, astfel că sentimentul de singurătate i-a dispărut treptat.

▲ Efigie a lui Joseph Roulan, unul dintre puținii prieteni ai lui Van Gogh în Arles. Atât el, cât și familia acestuia îi puneau deseori scrisorile la poștă.

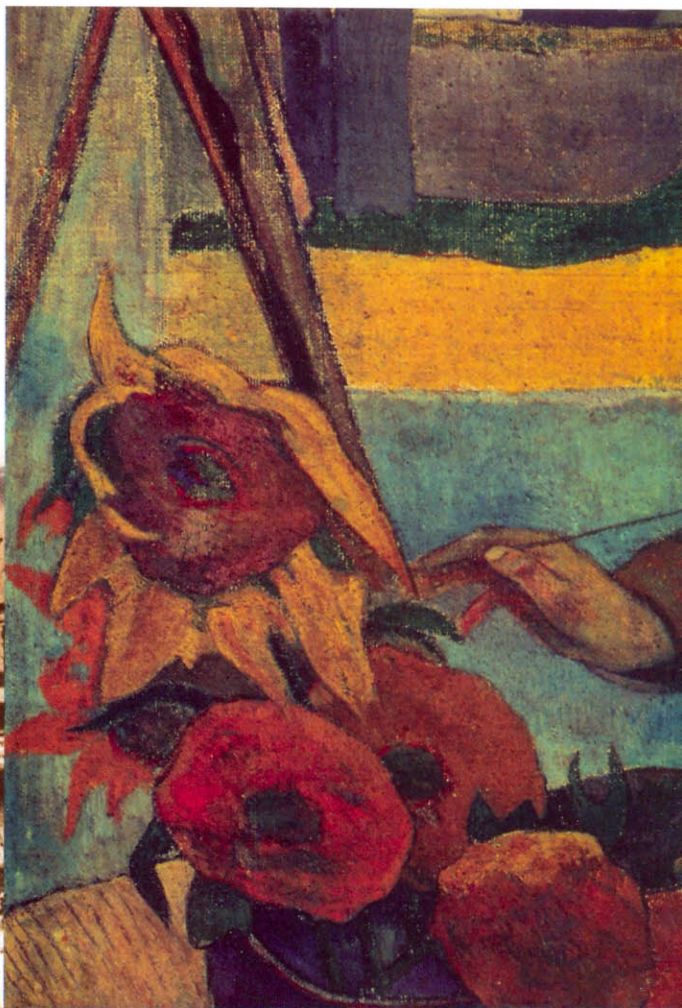

▲ Autoportret realizat în Arles, în așteptarea lui Gauguin. Ca dovadă a aprecierii sale pentru arta japoneză, se înfățișează cu ochii oblici, ca să pară japonez.

Casa Galbenă", în care Van Gogh și Gauguin au locuit împreună. În așteptarea lui Gauguin, pictează floarea-soarelui pentru a decora casa.

▼ Gauguin pictează „Vincent pictând floarea-soarelui". Van Gogh remarcă șocat la vederea tabloului: „Sunt eu, într-adevăr. Dar eu ca nebun."

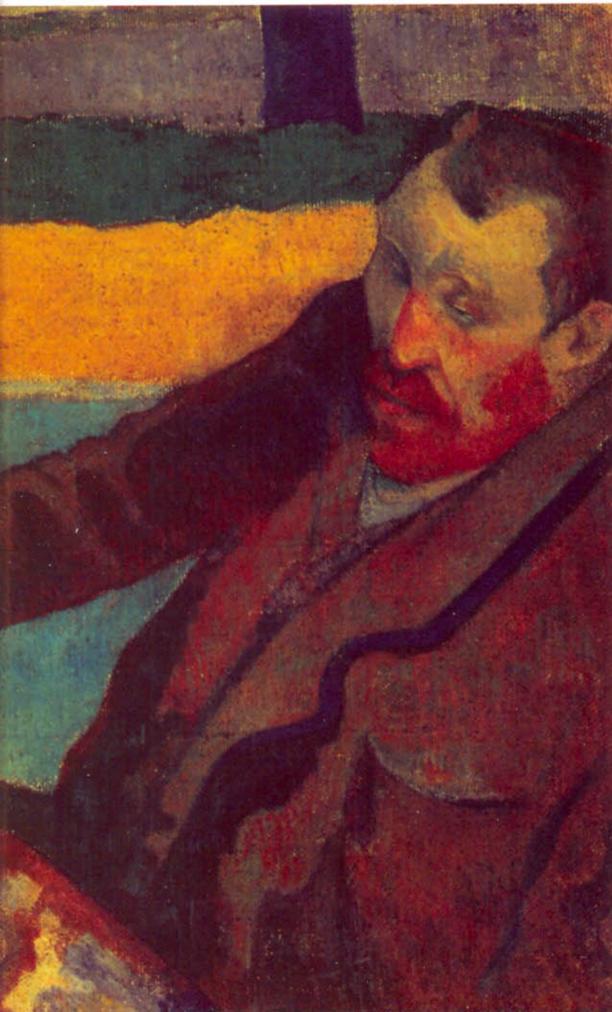

Visul năruit

Gauguin a ajuns într-un final în Arles pe 23 octombrie. Van Gogh era extaziat că în sfârșit visul său de coabitare cu un alt artist se realizase. Dacă totul mergea bine cu Gauguin, putea ulterior să invite și alți artiști și să transforme Arles într-o capitală a artei. Gauguin credea că visul lui Vincent era absurd, în mare parte pentru că oricum nu avea un respect deosebit pentru lucrările lui Van Gogh. Se simțea însă îndatorat fraților Van Gogh, deoarece Theo îi achiziționa lucrările, iar Vincent îi punea la dispoziție o locuință în Arles.

La început, totul a mers strună. Gauguin a sosit cu un aer de autoritate, dar pentru că Van Gogh avea un respect deosebit pentru el, a rezistat numeroaselor insulte aruncate de acesta. Dar, Gauguin a încercat să fie și un mentor bun. După o lună, condițiile au suferit însă o schimbare. Cum ploaia a continuat să curgă neîncetat întreaga iarnă, cei doi s-au găsit blocați în casă și incapabili de a-și mai ascunde nemulțumirea cu privire la aranjament. Uneori, Gauguin se trezea în toiul nopții ca să descopere că Van Gogh îl privea cu insistență. Altă dată, Vincent s-a îmbătat și a azvârlit cu un pahar în Gauguin. Era cât se poate de clar că Vincent devenea din ce în ce mai instabil mental. Gauguin își dorea să scape rapid din acest soi de viață, dar ezita pentru că știa cât de dezamăgit ar fi Van Gogh dacă ar pleca. Pe acest fond s-a petrecut incidentul! În noaptea de 23 decembrie, în timp ce Gauguin se plimba, Van Gogh a luat un brici și s-a furișat în spatele acestuia. Auzind pași, Gauguin s-a întors și privirile celor doi s-au întâlnit. S-au privit timp îndelungat, în tăcere. Apoi Vincent și-a lăsat capul în jos, s-a întors cu spatele și a plecat. Șocat de întâmplare, Gauguin s-a hotărât să își petreacă noaptea la hotel. Când a revenit acasă a doua zi, a găsit o mulțime adunată în fața casei. Uitându-se în camera lui Vincent, l-a zărit pe acesta întins pe pat într-o baltă de sânge. În acea noapte, hotărând să nu îl atace pe Gauguin, Vincent și-a retezat urechea stângă, a învelit-o într-un ziar și a trimis-o unei prostituate.

În ciuda pierderii masive de sânge, viața lui Van Gogh era în afara oricărui pericol, dar polițiștii l-au dus la spital ca să se asigure. Gauguin l-a așteptat pe Theo să ajungă în Arles și a părăsit pentru totdeauna orașul pe 26 decembrie. Van Gogh a rămas singur, iar visul său de a reuni artiști în sudul Franței a luat sfârșit.

CLIPE PERSONALE

VAN GOGH ȘI ROSTITUATELE

Destinatara urechii stângi a lui Van Gogh era o prostituată pe nume Rachel, de care era apropiat, după spusele altora. Aveau, bineînțeles, o relație fizică, și se crede că aceasta nu implica și sentimente romantice reciproce.

Majoritatea partenerelor de sex ale lui Van Gogh erau prostituate, pentru că acesta își dăduse seama că toate relațiile sale cu femeile erau sortite eșecului. După relația nereușită cu Kee, s-a hotărât că ar fi „igienic" să plătească serviciile unei prostituate pentru a scăpa de frustrarea sexuală. În plus, era mai ieftin pentru artiștii săraci să plătească prostituate în locul modelelor pentru a poza.

Relațiile întreținute cu prostituatele i-au adus două boli venerice. Pe cea dintâi, gonoreea, a luat-o de la Sien în Haga. Apoi a descoperit că avea și sifilis. Simptomele sifilisului s-au manifestat timp îndelungat și l-au stânjenit extrem de mult în perioada petrecută la Paris. A continuat totuși să plătească serviciile prostituatelor în Arles. Cum la acea vreme nu se hrănea cum trebuie, ar fi fost mai bine să se concentreze mai degrabă asupra „alimentației" decât asupra „igienei".

Toate acestea nu înseamnă că Van Gogh avea un apetit sexual exagerat. De fapt, colegul său Gauguin dădea cea mai mare parte a bugetului lunar pe „cheltuieli cu igiena".

▸ „Terasa cafenelei noaptea", pictată la Arles. Van Gogh mergea la astfel de cafenele pentru a consuma alcool și a agăța prostituate.

▴ Multe dintre subiectele surprinse de Van Gogh în lucrările sale se mai regăsesc încă în Arles. Podul Langlois, de peste un canal, este renumit în mod special și a fost rebotezat „Podul Van Gogh".

24me ANNÉE N° 53

CINQ

FORUM R

JOURNAL DE L'AR

Paraissant t

Administration et Bureau

Chronique

— Dimanche dernier, à 11 h
soir, le nommé Vincent Vaugogh
riginaire de Hollande, s'est prése
sou de tolérance n° 1, a d
nommée Rachel, et lui a remis
reille en lui disant : « Gardez cet
cieusement. Puis il a disparu. Infor
fait qui ne pouvait être que
vre aliéné, la police s'
matin chez

▸ „Forumul Republican", un ziar din Arles care a relatat incidentul în numărul său din 30 decembrie. Vestea i-a șocat pe locuitorii orașului îndeobște liniștit.

Artistul încarcerat

Persecuție publică

ÎN CEA DE-A TREIA ZI PETRECUTĂ DE VINCENT în spitalul din Arles, prietenul său, poștașul Joseph Roulan a venit în vizită, găsindu-l pe Van Gogh extrem de deprimat. Capul îi era acoperit în întregime de bandaj. Expresia feței nu i s-a schimbat deloc la sosirea prietenului său, iar Roulan a observat că în privirile prietenului său nu mai exista nici pic de dorință de a trăi. La sfârșitul scurtei întâlniri, Roulan a promis că va reveni, la care Van Gogh a răspuns: „Da, ne vom revedea în rai într-o bună zi." Două zile mai târziu, când Roulan a revenit la spital, nu i s-a permis să își viziteze prietenul. Cu o zi înainte, Vincent avusese un episod violent.

Van Gogh și-a revenit remarcabil de repede în spital. Medicul curant, Felix Rey, a tras concluzia că era un incident izolat. Pe 7 ianuarie, i s-a permis să revină acasă împreună cu Roulan și se părea că prietenii săi își făcuseră griji inutil. Spre finele lui ianuarie, Roulan a fost transferat la Marsilia, dar Dr. Rey credea că Vincent nu mai avea nevoie de ajutorul acestuia. Van Gogh a mers să își ceară scuze și de la prostituata căreia i-a trimis urechea.

Totuși, pe 7 februarie, Vincent a revenit la spital. Menajerei i s-a părut ciudat faptul că nu mai mâncase nimic de trei zile, pretinzând că mâncarea era otrăvită, așa că aceasta a anunțat poliția. Se pare că suferea acum de iluzii și halucinații, iar medicii i-au permis să revină acasă doar câteva ore după-amiaza, ca să poată picta.

Apoi s-a petrecut la spital un alt incident ciudat. Ceilalți pacienți au semnat o petiție prin care cereau ca Vincent să fie încuiat în cameră. Auziseră de problemele psihice ale acestuia și le era teamă că data viitoare, în loc să-și taie propria ureche, ar putea folosi acel cuțit împotriva altora. Era, evident, o prejudecată; însă poliția a văzut diferit lucrurile. Pentru a-i calma pe pacienți, l-au închis pe Van Gogh în cameră.

Izolat în camera de spital, Van Gogh s-a înfuriat, temându-se că furia îi va readuce halucinațiile. Această temere îi creștea nivelul de stres, ceea ce îi agrava boala. Disperat, ajunsese să își piardă complet încrederea că va mai putea trăi vreodată printre oameni.

▲ Autoportret realizat imediat după externare, în ianuarie 1889. Se afla încă în tratament pentru rana de la urechea stângă. Nu și-a tăiat urechea în întregime, ci numai lobul.

◄ Spitalul Municipal din Arles unde a fost internat Van Gogh. Clădirea cuprinde acum un centru cultural denumit „Spațiul Van Gogh", iar grădinile pe care le-a pictat ca pacient au rămas neatinse.

▼ Dr. Rey. La vârsta de 23 de ani, lucra la spitalul din Arles ca rezident.

Laude în spital

În acea vară, ca și în anul anterior, a pictat peisaje sub strălucitorul soare provensal. Spre deosebite de anul trecut, acum se afla în aripa pentru bolnavi psihici a spitalului din St. Remy. Pe 8 mai, fusese transferat de la Spitalul din Arles în ospiciul din acest orășel.

Van Gogh însuși a cerut să fie transferat. De îndată ce a înțeles că tratamentul avea să dureze, și-a dorit să fie într-un mediu în care să i se per-

mită să picteze în aer liber. În comparație cu alți pacienți internați la St. Remy, cazul lui Van Gogh era unul destul de ușor. I se părea că s-ar fi integrat mai ușor printre acești oameni, care fie țipau cuvinte de neînțeles, fie nici măcar nu-și puteau concentra privirea, decât în rândul celorlalți pacienți din Arles. Astfel, Van Gogh a dus o existență foarte liniștită și monotonă în noul spital, petrecându-și timpul în liniște, pictând.

În ciuda faptului că era internat în spital, dorința de a picta nu avea limite. Uneori, starea sa se agrava, dar cum se simțea mai bine, se întorcea imediat la lucru. Atunci când nu i se permitea să iasă, picta autoportrete sau peisajul zărit de la fereastra micuță a camerei de izolare. Pictura s-a dovedit cel mai eficient tratament și i-a oferit tăria de care avea nevoie când se simțea cuprins de disperare, pe măsură ce boala avansa.

La începutul anului următor, Theo a expus câteva lucrări de-ale fratelui său într-o galerie de artă din Bruxelles. Aproape toți criticii care le-au văzut au scris recenzii negative, însă a existat unul singur, Albert Aurier, care i-a lăudat lucrările într-un articol de revistă. Theo nu-și putea ascunde entuziasmul. Deși Vincent era la rândul lui încântat, ceva îl nedumerea în acel articol: Aurier, pe care Van Gogh nu îl întâlnise niciodată, înțelesese greșit un detaliu. Pretindea că Van Gogh era avangardist, lucru cu care Vincent nu era deloc de acord. Se considera mai degrabă un artist convențional, care încerca să reînvie stilul lui Millet.

Peisajele pictate de Millet arătau asemenea împrejurimilor locului de naștere al lui Van Gogh din Olanda. Se gândise la Millet, al cărui stil încercase să îl reproducă, atunci când a plecat în nordul Franței, unde Millet își realizase majoritatea lucrărilor. „Peisajul de acolo mi-ar face sigur mai bine decât statul în acest spital", se gândea Vincent. Și, deși cu numai doi ani înainte fusese bucuros peste măsură la vederea culorilor vibrante și a soarelui din sud, acum se îndrepta cu hotărâre înapoi spre nord.

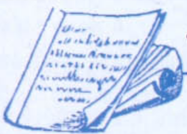
▲ Stampa lui Millet „Somnul de amiază", pe care Van Gogh a încercat să o reproducă. Van Gogh a imitat o serie de alți artiști, ajungând la crearea propriului stil.

▶ Afiș al Spitalului de boli mintale St. Paul de Mausole din St. Remy. Fostă mănăstire, clădirea a fost transformată în ospiciu în secolul 18.

◀ Albert Aurier. Aurier era un apropiat de-al lui Bernard, prietenul lui Van Gogh, acesta fiind cel care i-a arătat pentru prima oară lucrările lui Vincent.

Versiune diferită

CEL DINTÂI SUSȚINĂTOR MISTERIOS AL PICTURII LUI VAN GOGH

Se ştie că Albert Aurier a fost primul critic de artă ce a scris recenzii pozitive pentru lucrările lui Van Gogh, însă a existat, de fapt, un alt critic din Olanda, care îi lăudase mai înainte picturile. Se numea Isaäcson, un artist amator care avea legături cu numeroşi critici de artă. Nu îl întâlnise niciodată pe Vincent, însă auzise multe povestiri despre el prin intermediul fratelui acestuia la Paris.

Isaäcson şi-a publicat primul articol despre Van Gogh în august 1889. Articolul lui Aurier a fost publicat câteva luni mai târziu. Totuşi, simplul fapt că revista lui Aurier era publicată la Paris a însemnat că articolul acestuia a atras mult mai multă atenţie decât al lui Isaäcson în Olanda. Se prea poate ca Isaäcson însuşi să fi citit articolul lui Aurier, deoarece, la scurtă vreme, a publicat un nou articol despre Van Gogh. Spre deosebire de prima oară, însă, nu i-a mai contactat pe fraţii Van Gogh din timp.

Apoi, fraţii nu l-au mai pomenit pe Isaäcson în schimburile de scrisori. Se deduce de aici că Van Gogh i-ar fi trimis lui Isaäcson o scrisoare prin care îşi exprima dorinţa de a reteza toate legăturile. Este o simplă speculaţie, dar atunci când Theo a decis să se publice o carte despre fratele său, a mers mai întâi la Aurier şi l-a rugat pe acesta să fie autorul.

◀ Autoportret al lui Van Gogh pe care Isaäcson l-a primit de la Theo. Multor cercetători li se pare ciudat că Theo ar fi dăruit o pictură de-a fratelui său unei persoane care nu îl întâlnise niciodată pe Vincent, de aceea sunt persoane care speculează că ar putea fi un fals.

Un foc de armă peste câmpii

▸ Cafeneaua în care a locuit Van Gogh la Auvers se află vizavi de primărie. În zilele noastre, a fost transformată într-un restaurant cu tematică Van Gogh.

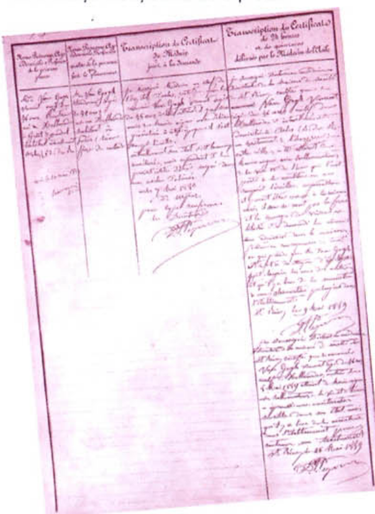
Liniștitul orășel din vale

În mai 1890, Theo i-a găsit lui Vincent o nouă locuință. Orășelul, Auvers-sur-Oise, era doar la o oră de mersul cu trenul de Paris. Aici locuia Paul Gachet, un medic susținător al mișcării impresioniste. Tulburările psihologice constituiau domeniul său de specializare. Directorul ospiciului din St. Remy a aprobat transferul, considerând că Vincent avea să fie în siguranță cu Dr. Gachet. Apoi, pe 16 mai, a fost externat. Încântat peste măsură de faptul că avea să părăsească spitalul, Vincent nu a mai prezentat nici un simptom de tulburare psihică. Șeful de secție chiar a trecut „vindecat" în rubrica „observații" din fișa medicală a lui Van Gogh.

A doua zi, a sosit la Paris și s-a dus la apartamentul lui Theo. Cât timp Vincent a stat internat în spital, Theo s-a căsătorit și a devenit tată. Era prima oară când soția lui Theo, Johanna (alintată Jo) își întâlnea cumnatul. Și ea era la rândul ei surprinsă de cât de sănătos arăta acesta. Copilul celor doi, numit tot Vincent, nu știa că își întâlnea unchiul al cărui nume îl purta. Se spune că Vincent a izbucnit în plâns când și-a întâlnit nepotul pentru prima oară.

A stat trei zile la Paris, îndreptându-se apoi spre Auvers. Obosit de cele câteva zile petrecute în oraș, s-a simțit ușurat să fie iarăși în mijlocul naturii. S-a întâlnit imediat cu doctorul Gachet și a pornit în căutarea celei mai ieftine locuințe pe care o putea găsi. A acceptat oferta unui cuplu care ținea o cafenea și aveau o cameră de închiriat la mansardă. Astfel putea să ia masa la cafenea, împreună cu familia. S-a decis și asupra faptului că îl va vedea pe doctorul Gachet în mod regulat duminica, după prânz.

▾ Fișa medicală a Van Gogh de la St. Remy. Una dintre observații amintește de dorința insațiabilă de a picta.

Vincent a încercat să trăiască o viață normală în noul mediu și s-a reapucat de pictură în mod serios, într-un ritm extraordinar, realizând un tablou pe zi. Lucrările pictate în Auvers erau mult mai simple și mai clare decât cele anterioare; culorile folosite nu erau într-un contrast atât de flagrant, ci constau în special în nuanțe de verde și albastru. A început să picteze și panorame, pe pânze foarte lungi. Pe 8 iunie, Theo a venit în vizită și a conchis că schimbarea de mediu îi făcuse foarte bine fratelui său.

Fratele iubit este lăsat în urmă

Theo, la rândul lui, se confrunta cu numeroase probleme. Nu era tratat echitabil la serviciu și niciodată nu primea vreo mărire de salariu, atât de necesară pentru a-și întreține familia. Nici fizic nu se simțea prea grozav. Soția își revenea

Omul-cheie

DR. GACHET, UN OM CU MULTE ASEMĂNĂRI

Unul dintre principalele motive pentru care Van Gogh a venit la Auvers a fost acela de a îl întâlni pe cunoscutul doctor Gachet. Acesta era specialist în tulburări psihice și foarte interesat de domeniul artei, în special de mișcarea impresionistă. Nici că se putea găsi o persoană mai îndreptățită să fie responsabilă pentru Van Gogh decât Dr. Gachet.

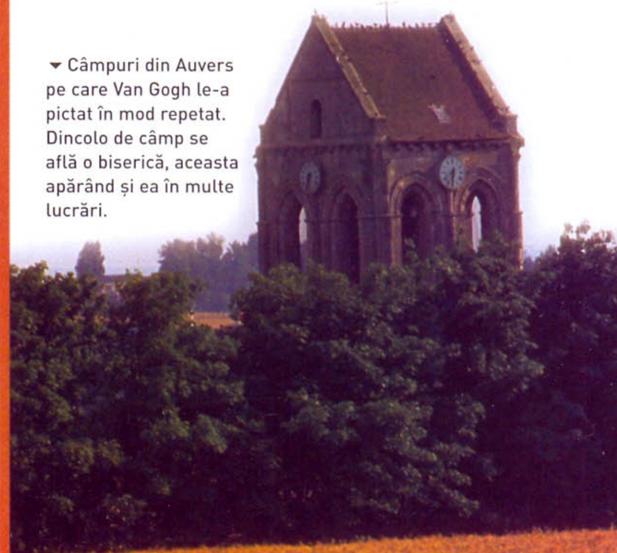
Totuși, la prima lor întâlnire, Van Gogh nu a putut să-și reprime confuzia. Gachet era un bătrân excentric de 61 de ani, care părea la fel de bolnav precum Vincent. De fapt, Gachet însuși resimțise câteva crize subite de depresie. A început studiul psihologiei deoarece era curios să afle originile propriei boli și pentru că și-a dat seama că nu avea aptitudini pentru alte ramuri ale medicinii, cum ar fi anatomia umană.

Gachet și Gogh împărtășeau tipuri similare de personalități. Poate din acest motiv, este posibil ca Gachet să fi evaluat greșit starea medicală a lui Vincent. Medicul avea impresia că depresiile lui Vincent erau foarte rare și se manifestau la intervale mari de timp. Însă dacă e să judecăm după fișele medicale anteriore, Gachet nu avea nici un motiv să creadă astfel. Gachet a fost de față când Vincent a avut o criză de furie pentru că o statuie, un nud feminin, nu încăpea prin cadrul ușii. Ca medic, a fost destul de neglijent, trecând cu vederea episoadele de criză ale pacientului său.

Cu toate acestea, Gachet credea cu tărie că face ceea ce trebuie. La funeraliile lui Vincent a rostit un emoționant cuvânt de adio, care i-a impresionant pe toți cei prezenți.

◂ Pictură înfățișându-l pe Dr. Gachet. Atitudinea sa este simbolică pentru crizele de depresie severă. A cunoscut mulți alți impresioniști, pe lângă Van Gogh.

▾ Câmpuri din Auvers pe care Van Gogh le-a pictat în mod repetat. Dincolo de câmp se află o biserică, aceasta apărând și ea în multe lucrări.

Multe dintre tablourile lui Van Gogh înfățișând lanuri de grâu, inclusiv acesta, „Lan de grâu cu ciori", sunt zugrăviri ale aceluiași câmp din Auvers.

cu greutate după naștere, iar fiul era atât de bolnăvicios, că deseori se afla la hotarul dintre viață și moarte.

La finele lunii iunie, după ce fiul său s-a refăcut după boală, Theo i-a povestit lui Vincent despre problema medicală a copilului. S-a plâns, într-una din rarele sale tirade, și despre condițiile grele de muncă și greutățile financiare cu care se confrunta.

Pe 5 iulie, Theo l-a invitat pe Vincent la Paris. L-a invitat și pe Aurier, pe fratele lui Jo și pe Lautrec, însă Theo și ai săi s-au dovedit a fi niște gazde jalnice. Theo a vorbit neîncetat despre singurătatea sa, deprimându-și oaspeții, care încercau să pară veseli. Toate acestea i-au indus lui Vincent o stare de nervozitate extremă, determinându-l să plece înainte de vreme.

Mai târziu, le-a scris o epistolă lui Theo și soției acestuia, întrebându-i dacă a greșit cu ceva. Programul său zilnic a rămas însă neschimbat: ziua picta, iar seara revenea acasă. Astfel încât soții Ravoux, proprietarii cafenelei, s-au îngrijorat când, pe 27 iulie, nu a revenit acasă. După o zi de muncă, pe când cei doi se bucurau de răcoarea serii de vară, Vincent a apărut în sfârșit în fața lor, clătinându-se. Când l-au întrebat cum se simte, acesta s-a răstit la ei și a mers mai departe în camera sa. Observând însă că pierdea mult sânge, cei doi au intrat în panică și l-au chemat pe medicul zonei, precum și pe Dr. Gachet.

Tot ce se știa în acel moment era faptul că Vincent se împușcase în piept. Motivul era neclar. Împrumutase arma de la soții Ravoux pentru a alunga păsările care îl deranjau în timp ce lucra. Glonțul îi perforase stomacul și rămăsese înfipt în spate. Din nefericire, nici Dr. Gachet, nici medicul local nu se pricepeau să extragă glonțul din trup, astfel încât nu le-a mai rămas nimic altceva de făcut decât să îl țină sub supraveghere. Rana nu era una fatală, iar Vincent nu își pierduse cunoștința. Ziua următoare, Theo a venit la Auvers pentru a vorbi cu Vincent, însă cei doi au avut parte de prea puține clipe împreună. În aceeași seară, starea lui Vincent s-a agravat și a murit ținându-l de mână pe îndrăgitul său frate mai mic. Avea 37 de ani. A murit pe 29 iulie, la ora 1:30 AM.

După funeraliile ținute la Paris în onoarea lui Vincent, Theo a găsit o scrisoare adresată lui în buzunarul hainei fratelui său. Într-una din fraze, acesta constata: „Mi-am dăruit întreaga viață artei. Aceste tablouri m-au costat chiar sănătatea mintală." Scrisoarea se încheia cu o întrebare: „Ce îți dorești?" Theo nu i-a putut răspunde ultimei întrebări lăsate de fratele lui. Știa însă foarte bine ce își dorise Vincent. Tot ce voise acesta era să picteze și să își trăiască propria viață. A renunțat la ambele dorințe atunci când s-a împușcat și a primit în schimb pacea eternă și gloria.

▲ Anunțul privind moartea lui Van Gogh. Theo a considerat de datoria sa să protejeze lucrările lui Vincent, însă a murit la scurt timp după fratele său.

▼ Ultima scrisoare a lui Van Gogh, rămasă netrimisă. Începutul este identic cu cel al unei scrisori trimise deja fratelui său, de aceea se crede că această scrisoare este o ciornă sau că nu fusese mulțumit de conținutul ei.

M

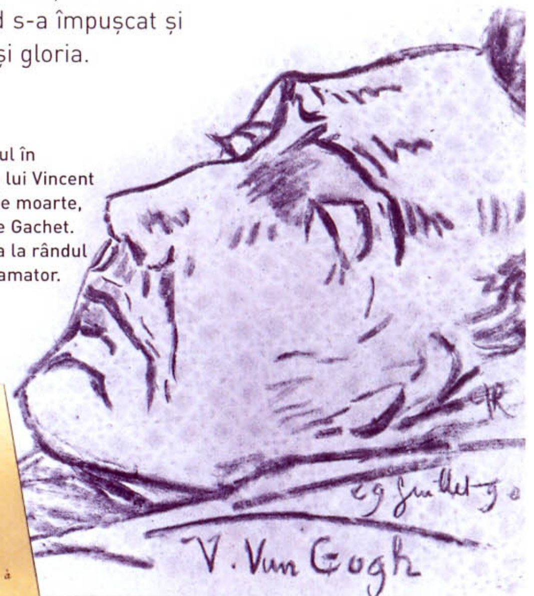
Monsieur Th. van Gogh et toute sa Famille ont la douleur de vous faire part de la perte qu'ils viennent de faire en la personne de Monsieur

Vincent Willem van Gogh

Artiste Peintre

décédé, à l'âge de 37 ans, le 29 Juillet 1890, à Auvers-sur-Oise.

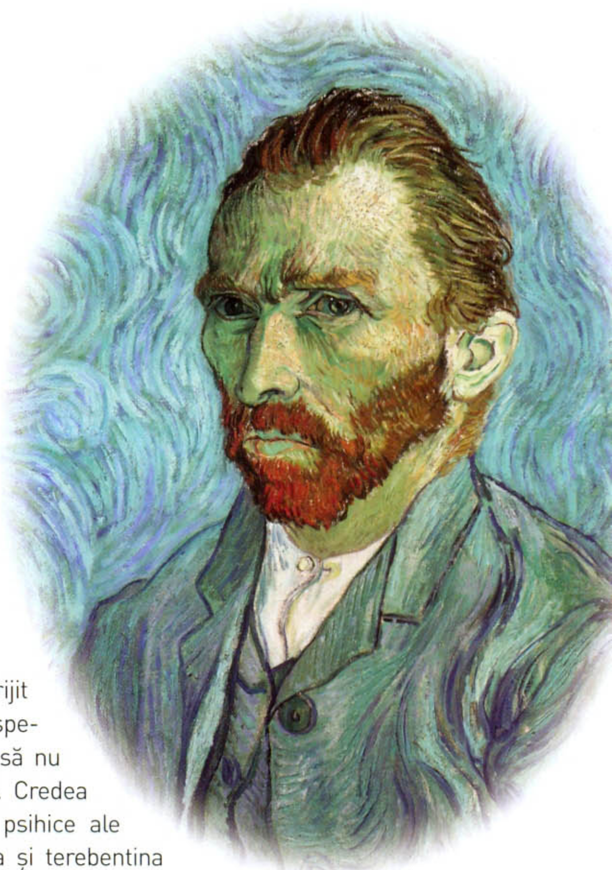
Paris, 8, cité Pigalle
Leyde, [illegible]

▸ Portretul în cărbune a lui Vincent pe patul de moarte, realizat de Gachet. Acesta era la rândul lui pictor amator.

Date despre nebunia care l-a ruinat pe artist

Van Gogh este deseori denumit „artistul nebun". Lucrările sale sunt de mult ori interpretate ca fiind realizate de un nebun. Numărul impresionant de scrisori pe care le-a lăsat în urmă a fost analizat în căutarea dovezilor, dar este dificil de concluzionat dacă era nebun doar pe baza corespondenței susținute cu Theo. Nici scrisorile întocmite chiar înainte de moarte nu denotă vreun semn de incoerență. Care era, deci, natura bolii care l-a bântuit atâta vreme?

▲ Autoportret realizat în timpul internării la Spitalul de boli mintale. Faptul că privește drept în față i-a determinat pe unii să interpreteze această privire ca pe un indiciu al nebuniei, în timp ce alții preferă să o interpreteze drept dorința puternică de a lupta împotriva bolii.

Diverse teorii

CA URMARE a incidentului din Arles, când Van Gogh și-a retezat urechea în noaptea de 23 decembrie, acesta a fost spitalizat și i s-a pus un diagnostic de tulburare psihică. A fost examinat de trei medici, însă cei trei au tras concluzii diferite.

Dr. Rey credea că suferă de epilepsie. Rey întâlnise anterior pacienți epileptici care își retezaseră urechile și credea că aceasta ar putea fi o explicație plauzibilă și pentru halucinațiile de care suferea Van Gogh. Deși era medic tânăr, de 20 și ceva de ani, studiase la o facultate de medicină de elită și avea cunoștințe vaste despre numeroase boli, inclusiv despre epilepsie.

Directorul spitalului psihic din St. Remy, Dr. Peron, credea că Van Gogh suferea de manie acută. Chiar dacă simptomele se amelioraseră temporar, a recomandat ca Vincent să continue tratamentul pentru epilepsie, deoarece în familia acestuia existaseră antecedente. Tratamentul său consta în hidroterapie, prin care i se cerea să facă băi de două ori pe săptămână, timp de două ore. Aceasta era o tehnică specială adoptată la spital și care nu era folosită exclusiv pentru pacienții suferind de epilepsie. Însă tratamentul nu a reușit să diminueze efectele bolii lui Vincent.

▼ Băile de la ospiciul din St. Remy. Diagnosticat ca epileptic, Van Gogh venea aici de două ori pe săptămână pentru băi.

Dr. Gachet, cel care l-a îngrijit pe Van Gogh în Auvers, era specialist în afecțiuni psihice, însă nu era un medic prea priceput. Credea că la originea problemelor psihice ale lui Vincent se aflau insolația și terebentina folosită la pictat; nu era chiar un diagnostic demn de încredere. Dacă acestea constituiau adevăratele motive, atunci de ce nu sufereau toți artiștii care pictau în aer liber cu vopseluri pe bază de terebentină de aceleași simptome?

După moartea lui Van Gogh, mulți psihologi și-au manifestat interesul pentru cazul neobișnuit al lui Vincent și au tras concluzii numeroase și diferite. La începutul secolului XX, o teorie foarte răspândită era cea a schizofreniei. Conform acesteia, Van Gogh a simțit remușcări atât de puternice după tentativa de atac asupra lui Paul Gauguin încât a simțit nevoia să se pedepsească. Și totuși, Gauguin recunoaște că în noaptea incidentului, Van Gogh doar s-a apropiat de el ținând cuțitul; nu a existat niciun moment în care să îl fi atacat.

Alții pretind că Vincent suferea de encefalită, alcoolism, boala Ménière (hidrops endolimfatic) și multe alte afecțiuni. Cu toate acestea, până în ziua de azi, niciuna dintre teorii nu pare mai plauzibilă decât celelalte.

Un stil greşit interpretat

Cercetătorii care au încercat să clarifice boala de care suferea Van Gogh au căutat semne și indicii și în picturile sale. Unii credeau că trăsăturile aspre de penel și liniile spiralate reprezentau halucinațiile de care suferea și indicau faptul că se gândea la sinucidere.

▲ Artistul Bernard, unul dintre prietenii lui Van Gogh. Continuă planurile de realizare a unei expoziții Van Gogh în ciuda dezaprobării manifestate de Gauguin.

Pictura asupra căreia se concentrează în mod deosebit acești cercetători este „Noapte înstelată". Unii pretind că utilizarea excesivă a culorilor verde, roșu și alb e un indiciu al daltonismului. Însă Van Gogh era conștient de ceea ce făcea atunci când își picta lucrările. Dorea să ilustreze frumusețea naturii de o manieră surprinzătoare, mai abstractă, de unde și nevoia unui contrast cromatic mai puternic. Există schițe ale acestui tablou, care demonstrează că a calculat cu atenție cantitatea potrivită din fiecare culoare pe care avea să o folosească pentru a produce efectul scontat.

Știa prea bine că tehnica sa picturală era unică și că depășea puterea de înțelegere a multor oameni. Îi scria lui Bernard într-o scrisoare trimisă din Arles: „Aceia care au cu mult timp înainte o idee fixă, rigidă despre ceea ce își doresc să picteze nu au de ce să fie mândri de munca lor." Și totuși acest lucru nu însemna că renunțase la prieteni, care nu îi înțelegeau munca. Van Gogh este deseori greșit interpretat ca fiind „un artist detașat, nemanifestând interes pentru averi sau faimă", însă în realitate întotdeauna a așteptat ziua în care oamenii aveau să îi înțeleagă și să îi cumpere lucrările.

▲ Tabloul lui Van Gogh „Chiparoși" utilizează multe dintre tehnicile prezente în „Noapte înstelată". Se concentra asupra inventării unui nou stil de artă.

Acesta este și motivul pentru care Vincent și Theo au fost extrem de încântați atunci când Aurier a publicat un articol laudativ despre pictura lui Van Gogh. Însă articolul nu a fost oglindit de vânzări. În timpul vieții, Van Gogh a reușit să vândă un singur tablou, excluzându-le pe cele date ca recompensă ori pentru obținerea unor privilegii. Până și Gachet, un iubitor al impresionismului, a refuzat să achiziționeze vreo lucrare de-a lui Van Gogh. Cei cărora le-a trimis o parte dintre tablourile sale le considerau a fi „doar lucrările unui artist nebun". Se știe că Dr. Rey a lăsat un tablou dăruit de Van Gogh în vestiarul de la spital și nu s-a întors niciodată să îl recupereze.

Nici în rândurile prietenilor lucrurile nu stăteau altfel. Când Bernard a decis să organizeze o expoziție retrospectivă a lucrărilor lui Van Gogh, Gauguin a încercat să se opună, spunând „nu vrem ca lumea să creadă că arta modernă s-a născut din munca unui nebun." În acea vreme, exista tendința de al considera pe Van Gogh nebun înainte de a-l privi ca artist, astfel încât pictura sa era și încă este deseori greșit interpretată.

„Noapte înstelată", o înfățișare a cerului nocturn din Arles. Există mai multe interpretări pe marginea acestei lucrări, dar mulți consideră că pictura arată estompat ca urmare a vederii sale slabe.

▲ Un alt peisaj înfățișând un lan de grâu din regiunea Auvers.

A fost sinuciderea o consecință a nebuniei?

Van Gogh a mai trăit doar 70 de zile după ce s-a externat din spitalul de boli mintale de la St. Remy și s-a reintegrat în societate. Se crede că sinuciderea sa neașteptată a fost declanșată de stres, la fel ca în cazul incidentului cu tăierea urechii. Dar ce se afla la originea acestui stres?

Zvonurile care circulau prin Auvers par să sugereze că tocmai suferise încă un eșec sentimental. De data aceasta, era vorba de fiica lui Gachet în vârstă de 20 de ani, Marguerite. Gachet se opunea cu tărie acestei relații, atât tatăl, cât și fiica au negat existența unei astfel de relații cu Vincent. Însă prietenii lui Marguerite pretind că era clar din modul în care vorbea despre Vincent că nutrea sentimente puternice pentru el. Confirmând parcă acest zvon, după moartea lui Van Gogh, Marguerite s-a încuiat în cameră și a rămas necăsătorită până la sfârșitul vieții.

Pe de altă parte, s-a sugerat faptul că stresul lui Vincent putea avea legătură și cu fratele său, Theo. Pe 6 iulie, cu vreo câteva săptămâni înainte de moarte, a mers în vizită la acesta la Paris, unde au discutat problemele cu care se confrunta Theo. Acesta i s-a plâns de serviciu, de sănătatea șubredă a soției și copilului și de dificultățile financiare apărute de curând. Reiese clar din scrisorile trimise de Vincent mai târziu că era

▲ Marguerite, fiica lui Gachet. Și-a petrecut singură restul vieții și se pare că suferea la rândul ei de o tulburare psihică.

▲ Camera de la mansardă în care a locuit Van Gogh la Auvers. După ce s-a împușcat cu un pistol, s-a întors în cameră fără ajutorul nimănui.

cât se poate de conștient de faptul că și el însemna o povară pentru familia lui Theo.

Astfel, unii cercetători sugerează faptul că însăși problemele lui Theo au stat la baza depresiei lui Van Gogh. Vincent își dorise întotdeauna să aibă propria familie, însă cea mai apropiată versiune a fost viața alături de Sien și copilul ei timp de câteva luni. Faptul că nu s-a căsătorit niciodată a fost un motiv de serioasă îngrijorare, și a considerat întotdeauna despre el că nu era capabil să aibă o familie. După cea dintâi întâlnire cu soția și fiul lui Theo, la externarea din spitalul din Arles, a devenit și mai deprimat. Ulterior, i-a scris mamei sale: „Oamenii spun că a avea copii e ca și cum ai scrie cărți sau a picta; însă eu unul mi-aș dori mult mai mult să am copii."

Deoarece el nu avea propria familie, își petrecea cât de mult timp posibil alături de familia lui Theo. Era copleșit că până și atâta lucru îl făcea să fie o povară atât de grea asupra familiei. Unii cercetători speculează că starea de stres resimțită se poate să îl fi împins la suicid.

La scurtă vreme după vizita la Theo, a pictat un peisaj cu nori întunecați plutind la joasă înălțime asupra unui câmp. Acest peisaj ciudat pare să prezică iminenta sinucidere. Dacă într-adevăr așa este, atunci înseamnă că știa dinainte că avea să își pună capăt zilelor și că nu s-a împușcat ca urmare a declanșării unei crize bruște a bolii. Mulți oameni susțin că ajunsese să considere că le stânjenea viața lui Theo și Jo, la fel cum păsările de pe câmp îi îngreunau munca.

Cum Van Gogh nu a putut da niciodată o explicație despre sinucidere, totul rămâne la nivelul speculațiilor, însă este clar că moartea sa reprezintă punctul culminant al unei vieți pline de ghinion. Spunea: „Nu am nicio dorință de a fi martir," dând astfel de înțeles că nu-și dorise niciodată o astfel de viață bântuită de singurătate. Aceasta ne arată faptul că nu era cu nimic diferit de omul obișnuit.

Totuși, în mod ironic, viața plină de neșansă și moartea timpurie i-au adus faimă. În vremurile noastre, de câte ori îi aud numele, oamenii se gândesc imediat la incidentul retezării urechii și la sinuciderea de mai târziu. Astfel, în ciuda adevăratului motiv din spatele sinuciderii, a ajuns să fie cunoscut drept „geniul nebun" sau „artistul-martir".

CAUZA SINUCIDERII? VIITORUL LUI THEO ȘI AL SOȚIEI

Realizarea soției lui Theo

Vincent era pe deplin conștient de faptul că devenise o povară pentru Theo și familia acestuia. Însă moartea sa nu i-a adus lui Theo fericirea. Ca și înainte, se confrunta cu dificultăți financiare și probleme la serviciu. S-a hotărât să organizeze și o expoziție a lucrărilor fratelui său. Până la urmă însă, trupul i-a fost doborât de tot acest stres și a fost internat în spital cu probleme hepatice. La două luni după moartea fratelui, a suferit la rândul său o cădere nervoasă. A fost internat într-o instituție specializată, dar a murit în luna ianuarie a anului următor.

Cea care a dus mai departe dorința lui Theo de a face cunoscută întregii lumi opera fratelui său nu a fost una dintre rudele de sânge ale lui Vincent, ci cumnata acestuia, Jo. Aceasta a conservat cu atenție lucrările lui Vincent, precum și numeroasele scrisori schimbate de cei doi frați. Tot ea le-a compilat și le-a publicat spre a fi citite de întreaga lume. Ca urmare a eforturilor ei și a schimbărilor din lumea artei, Van Gogh a fost ulterior considerat drept unul dintre cei care au contribuit din plin la dezvoltarea mișcării impresioniste.

▲ Jo, soția lui Theo, sora unuia dintre cei mai buni prieteni ai acestuia și o persoană cu o puternică înclinație spre artă.

▲ Mormintele lui Vincent (stânga) și Theo (dreapta). Acesta din urmă a murit doar la câteva luni după fratele său mai mare.

Cel de-al doilea soț al lui Jo -a adus și el un ajutor crucial la aceste realizări. Era artist și critic de artă. Cei doi s-au căsătorit în 1901 și au organizat prima expoziție Van Gogh la Amsterdam în 1905. La publicarea scrisorilor dintre Vincent și Theo în 1914, s-a semnat cu numele de Johanna Van Gogh Bongel, cel din urmă fiind numele de fată. După ce al doilea soț a decedat în 1912, și-a reluat numele lui Theo și i-a publicat scrisorile. În același an, a obținut dreptul de exhumare a lui Theo și l-a îngropat alături de Vincent. Cele două morminte alăturate sunt o mărturie a legăturii puternice dintre cei doi frați. Jo a convins și generațiile viitoare să continue munca soțului ei, care își dorise să facă opera lui Vincent cunoscută întregii lumi.

Eforturile nepotului lui Vincent

În 1925, Jo a murit la vârsta de 63 de ani, dar fiul ei, Vincent, i-a continuat munca. Nu a primit mulți bani ca moștenire. Pentru a păstra intactă colecția de artă a lui Vincent, Jo nu a vândut niciodată vreun tablou de-al lui Vincent. Prin urmare, familia nu era deosebit de bogată.

Este interesant de știut faptul că Vincent-nepotul a petrecut un an în Japonia, în 1918, unde a lucrat ca salariat. În 1915, a plecat în Statele Unite să scape de primul război mondial, iar aici a început să lucreze pentru o firmă care ulterior l-a transferat la Kobe. Uluit de stilul de viață și tradițiile japoneze, s-a îndrăgostit de arta japoneză, ca și unchiul său.

Un om de afaceri înainte de toate, Vincent a vândut numeroase lucrări ale unchiului său și a adunat o mică avere. Urmând dorințele mamei, a împrumutat o parte din opera lui Vincent Muzeului Național din Amsterdam, fără să renunțe la drepturile de proprietate.

După cel de-al doilea război mondial, cota de piață a lucrărilor lui Van Gogh a continuat să crească, iar nepotul său era considerat unul dintre cei mai bogați oameni din Olanda. Având în vedere suma fabuloasă pe care următoarea generație avea să o plătească pentru taxa de moștenire, era clar că nu mai puteau păstra restul picturilor lui Van Gogh. Au hotărât astfel să doneze guvernului restul lucrărilor, care a înființat fundația Vincent Van Gogh, unde sunt adăpostite și acum majoritatea lucrărilor artistului. Nepotul său a vizitat o dată muzeul, murind ulterior în 1978 la vârsta de 88 de ani.

La ora actuală, averea familiei se află în mâinile descendenților. Din respect pentru membrii săi, aceștia au hotărât să limiteze informațiile făcute publice. O astfel de sursă de informații o constituie jurnalul lui Jo. Alte obiecte au început să fie împărtășite treptat publicului, dar jurnalul ei este încă ținut secret. Poate că acesta cuprinde secrete importante referitoare la morțile lui Theo și Vincent.

▲ Muzeul Național de Artă Vincent Van Gogh. Dacă Jo ar fi înstrăinat oricare dintre lucrările, picturile și scrisorile depozitate, acest muzeu nu ar fi existat acum.

Artiştii orientali şi occidentali care l-au impresionat pe Van Gogh

Ducând o viaţă sărăcăcioasă, de-a lungul căreia munca nu i-a fost niciodată apreciată, Van Gogh a început să se îndoiască de talentul său artistic. Un entuziast învăţăcel a cerut sfaturi de la mulţi artişti cunoscuţi, pe care îi şi concura. Din nefericire, personalitatea sa de multe ori imprevizibilă îl făcea să explodeze uneori şi să îşi rănească atât prietenii, cât şi pe sine. Artiştii care l-au influenţat se numără şi astăzi printre cei mai buni din istoria artei.

Artistul parizian neortodox

Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1091)

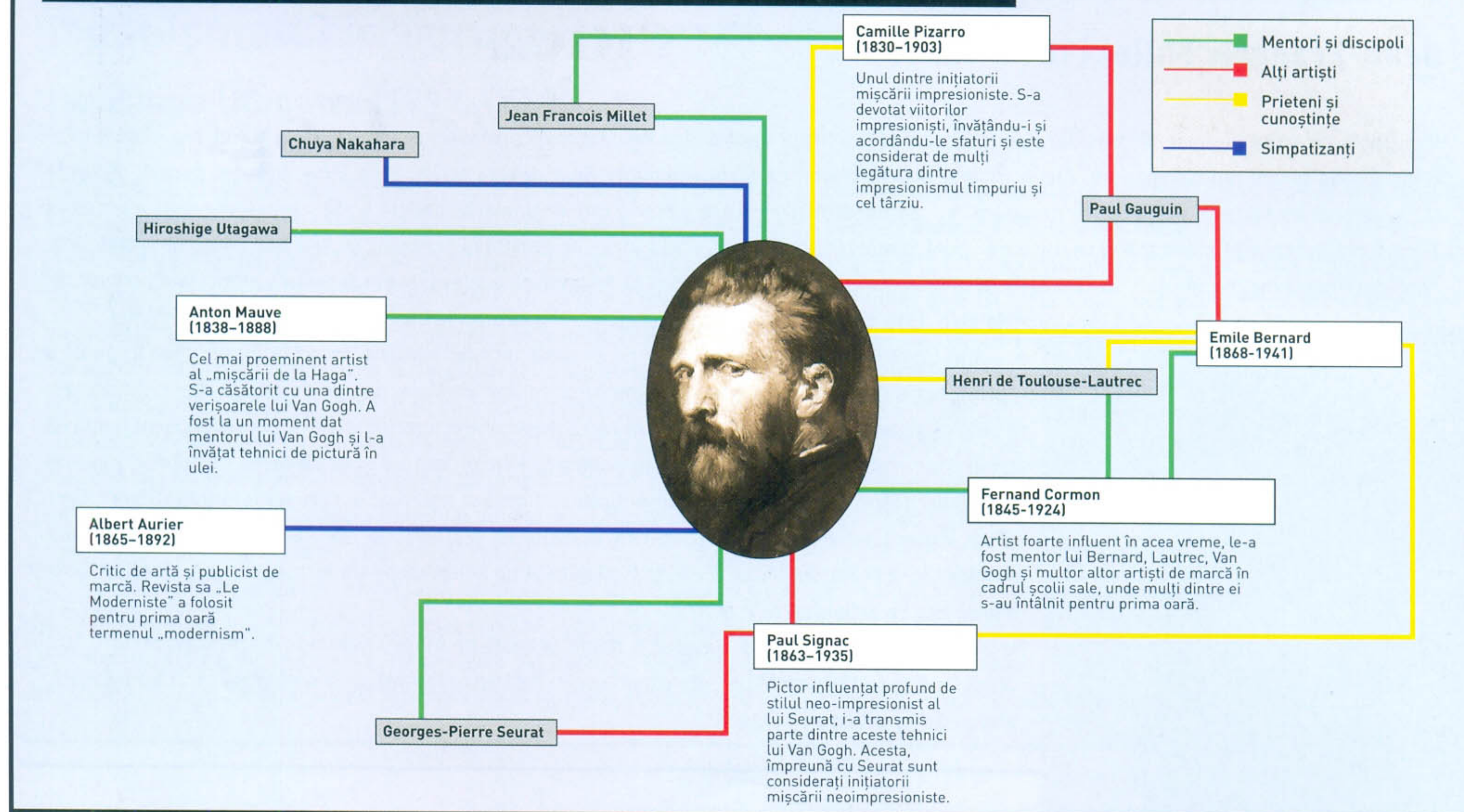

În fața apartamentului lui Theo din Montmartre se afla școala de artă a lui Fernan Cormon, unde Van Gogh a cunoscut un alt artist neconvențional, Henri de Toulouse-Lautrec. Acesta avea o dizabilitate fizică, era mai tânăr cu 11 ani decât Vincent și a rămas cunoscut pentru lucrările sale litografice.

În 1864, Lautrec s-a născut într-o familie nobilă, cu strânse legături cu regalitatea franceză, dar, la vârsta de 10 ani, a suferit un accident, în urma căruia și-a fracturat oasele de la ambele picioare. Extrem de conștient de propria diformitate, s-a hotărât ca singura relație pe care o va avea cu societatea să fie prin artă. La Școala de Artă Cormon a învățat multe tehnici de bază în pictură și a încorporat și el stilul stampelor japoneze în propriile lucrări. S-a decis ca zona de distracții din Montmartre să fie subiect al mai multor lucrări. Picta numai noaptea, în locuri ciudate cum ar fi cabarete, bordeluri, circuri etc. Era un mediu potrivit pentru Lautrec, un izolat social. Apoi, l-a întâlnit pe Van Gogh, un om ciudat cu un stil de viață extrem, și cei doi s-au împrietenit foarte repede. Lautrec punea mare preț pe opera lui Van Gogh, îl apăra împotriva criticilor și îl ajuta în momentele grele.

Cei doi și-au dat seama că serile fără număr petrecute în baruri și cabarete aveau un efect negativ asupra amândurora. Lautrec l-a pictat pe Van Gogh așezat la un bar, cu sticlă de absint alături, un halucinogen numit și „zâna verde". Theo era deranjat de stilul de viață al fratelui său, însă Lautrec a fost cel care i-a sugerat acestuia să încerce să locuiască în Arles. Deși două personalități distincte și două stiluri artistice diferite, ambii au fost artiști neconvenționali și singuratici, dar prietenia dintre ei a continuat până la moartea lui Vincent. Mai târziu, Lautrec a decedat și el tot la vârsta de 37 de ani, după o viață tumultuoasă.

REȚEAUA DE LEGĂTURI PERSONALE

▲ Personalitățile din casetele pe fundal gri sunt prezentate în detaliu în acest capitol.

Un prieten înțelegător care abia a scăpat de o catastrofă

Paul Gauguin (1848-1903)

Născut la Paris în 1848, Gauguin și-a petrecut o parte din viață lucrând pe nave și la Bursa de valori înainte de a deveni pictor. Și-a părăsit familia de la Paris ca să locuiască pe insula Martinica și, mai târziu, în Bretonia, unde a realizat multe dintre lucrările sale. În 1886 a revenit la Paris și l-a întâlnit pe Van Gogh. S-au împrietenit cu ocazia unei expoziții de artă organizate la Le Tanblan și au decis să facă schimb de tablouri. Van Gogh îl considera pe Gauguin un maestru și îl privea mereu cu admirație. Când Van Gogh a plecat în sudul Franței, dorind să pună bazele unei „colonii" de artiști, singurul care i-a acceptat invitația a fost Gauguin.

În octombrie 1888, Gauguin a acceptat, până la urmă, cea de-a treia invitație a lui Vincent și a venit la Arles. Amândoi erau săraci și singuratici înainte de a decide să locuiască împreună. Locuiau într-o casă galbenă și își petreceau întreaga zi pictând, dar a devenit foarte clar că nu aveau să se înțeleagă. Cu personalități și stiluri artistice atât de diferite, era de așteptat să izbucnească certuri. După o astfel de ceartă, care s-a încheiat cu automutilarea lui Vincent, Gauguin a plecat din Arles și a revenit la Paris.

Totuși, cei doi au păstrat legătura după incident. Van Gogh a folosit o parte din schițele lăsate de Gauguin în Arles ca punct de plecare în propriile lucrări, iar Gauguin îi spunea în nenumărate rânduri cât de încrezător se simțea în calitatea picturilor sale. Moartea lui Van Gogh a venit ca o „surpriză plăcută" pentru Gauguin reprezentând, se pare, „sfârșitul necazurilor sale", deoarece el simțise pe propria piele efectul bolii psihice de care suferea Van Gogh. După moartea acestuia, Gauguin s-a mutat în Tahiti, unde a stat până la sfârșitul vieții. Aici a pictat minunatele peisajele ale insulei și oamenii simpli ai locului.

Peisagistul care zugrăvea cu înfrigurare scenele favorite

Jean-Francois Millet (1814-1875)

Van Gogh, ca artist olandez, îl considera pe francezul Millet drept unul dintre cei mai mari profesori ai săi. În 1814, Millet s-a născut într-o familie de țărani din Normandia. Aici a muncit scurtă vreme ca fermier înainte de a deveni artist. Este binecunoscut pentru picturile „Culegătorul de spice", „Rugăciunea de seară" și „Semănătorul", în care descrie într-o manieră realistă viața rustică. Vincent, care avea experiență în munca la biserică și ca misionar pentru minerii săraci, s-a simțit atras de puritatea scenelor pictate de Millet, într-atât încât considera acele locuri „ideale". Vincent a încercat să emuleze stilul lui Millet și să folosească aceleași teme și motive în multe dintre lucrările sale. Una dintre lucrările sale timpurii, „Mâncătorii de cartofi", reflectă stilul lui Millet.

Van Gogh îl admira pe Millet, deși nu avusese niciodată ocazia de a-l întâlni personal, pe de o parte pentru că era impresionat de calitatea picturilor acestuia, dar, pe de altă parte, și ca urmare a unei cărți despre Millet publicate de Alfred Sentier. Millet a murit în 1875, dar a cunoscut faima de artist doar în ultimii săi ani de viață. Van Gogh a citit cu înfrigurare această carte, învățând numeroase lucruri despre artă și artiști și simpatizând cu mediul nefericit în care Millet lucra. După citirea cărții, Vincent a mers la fratele său Theo, în căutarea aceluiași gen de sprijin și înțelegere pe care Sentier i le-a arătat lui Millet. Sentier l-a înfățișat pe Millet ca pe un fermier liniștit, dar Van Gogh știa că era un artist foarte înzestrat.

În scrisorile către Theo, Vincent îl lăuda deseori pe Millet, numindu-l „Bunicul Millet". Van Gogh credea cu tărie că Millet, ale cărui lucrări îi dăruiau întotdeauna o enormă tărie emoțională, era un artist demn de respect.

Tânărul poet cu părul scurt

Chuya Nagahara (1907-1937)

Așa cum stampele japoneze au avut o influență covârșitoare asupra lui Van Gogh, și acesta a constituit la rândul său o influență majoră asupra artiștilor japonezi. Influența sa nu s-a rezumat la universul picturii, ci s-a răspândit și în domeniul literaturii. Poetul Chuya Nagahara s-a numărat printre cei care aveau părere excelentă despre Van Gogh.

În 1932, a fost publicată în Japonia o carte intitulată „Gogh". Autorul acesteia era Yoshihiro Yasuhara, însă Chuya era cel care a scris-o în realitate și a publicat-o sub numele unui prieten. La începutul cărții, scrie: „Van Gogh chelea. Capul îi strălucea în lumină." Van Gogh nu a fost niciodată chel, însă Chuya și-a tuns părul ca să îi semene idolului său.

Chuya s-a născut în 1907 în prefectura Yamaguchi, unde a început să scrie poeme la o vârstă fragedă, atunci când a făcut cunoștință cu mișcarea simbolistă. Pe parcursul scurtei sale vieți de numai 30 de ani, a scris două colecții de poezii, intitulate „Cântecele dimineții" și „Ode pentru vremurile trecute". Chuya s-a stins din viață lăsând în urmă o cantitate impresionantă de poeme neterminate. Unul dintre ele, scris în anul publicării volumului „Gogh", pomenește despre renunțarea la bani și femei pentru a călători în străinătate.

Numeroasele obstacole cu care s-a confruntat pe parcursul vieții, cum ar fi pierderea iubitei de o viață în favoarea criticului de artă Hideo Kobayashi, precum și lipsa de apreciere a operei sale, îi aminteau de Van Gogh. Chuya avea o statuie de-a lui Van Gogh, care înfățișa în mod surprinzător un călugăr chel, astfel încât a devenit treptat din ce în ce mai convins că Vincent fusese în realitate călugăr. Un singuratic în mare parte a vieții, Chuya simțea o înțelegere deosebită pentru Van Gogh și încerca din răsputeri să arate ca idolul său. Ca și în cazul lui Vincent, opera sa a ajuns să fie îndrăgită și apreciată abia după moarte.

Maestrul creator de stampe care a declanșat răspândirea japonismului în Europa

Hiroshige Utagawa (1797-1858)

Se poate observa influența exercitată de stampele „Pod în ploaie", „Prun înflorit" și altele asemenea în lucrările lui Van Gogh. Aceste stampe erau realizate de artistul Edo Hiroshige Utagawa, deși îi sunt uneori atribuite lui Van Gogh din pricina minuțiozității cu care le-a copiat.

Hiroshige s-a născut în 1797, în zona Yaesu din Edo și a început studiul artei sub îndrumarea lui Tohiro Utagawa. Stilul stampelor lui Utagawa nu era prea popular în acea vreme. Hiroshige a creat un stil ușor diferit, în care își picta subiectele din perspectivă panoramică, ilustrând anotimpurile, natura și oamenii în stampe debordând de emoții. Seria de stampe „Cincizeci și trei de ilustrate ale drumului Tokaido" a avut un enorm succes și i-a asigurat un loc în istorie. A murit de holeră la vârsta de 62 de ani, iar Van Gogh a adunat o parte din operele sale nefinalizate și le-a folosit ca modele pentru propriile lucrări.

Van Gogh a întâlnit mulți artiști la Paris, însă întâlnirea cu stampele japoneze a deschis o cale complet nouă pentru el. Nu numai că a încercat să emuleze stampele existente, dar uneori a pictat propria serie de stampe pe care apoi le-a utilizat ca fundal pentru unele picturi. Se spune că Van Gogh deținea 12 stampe din seria lui Hiroshige „O sută de vederi ale Edo", printre alte sute de stampe. Intenționa să își deschidă propria expoziție de ukiyo-e (stampe).

Van Gogh nu a fost unicul artist fascinat de această formă de artă japoneză. În 1867, standul japonez de la târgul internațional din Paris a avut un succes uluitor care a declanșat explozia japonismului pe teritoriul întregii Europe. Pe lângă arta japoneză, europenii au manifestat dintr-odată un interes acut și pentru arta est-asiatică. Deoarece stampele erau relativ ieftine, mulți impresioniști colecționau stampe realizate de mari artiști japonezi, printre care și Hiroshige Utagawa, find puternic influențați de stilul acestora.

Inițiatorul poantilismului care i-a influențat stilul

Georges-Pierre Seurat (1859-1891)

În mai 1886, la cea de-a opta expoziție de artă impresionistă de la Paris, a existat o anumită operă de artă care s-a evidențiat: pictura artistului progresist Seurat – „Duminică după-amiaza pe insula La Grande Jatte". Tabloul era foarte diferit de lucrările impresioniste anterioare, deoarece culorile și liniile de perspectivă se bazau pe propria cercetare științifică, revoluționând arta vremii. Van Gogh a fost extrem de impresionat de respectiva tehnică și a încercat să o includă în propriile lucrări.

Seurat s-a născut în 1859 într-o familie bogată, cu relații în guvern și, spre deosebire de artiștii săraci precum Van Gogh și Gauguin, a devenit pictor fără să fie nevoit să depășească vreun obstacol. A studiat arta la Școala Națională de Arte de la Paris și lucrările clasice de artă la Muzeul Luvru. A decis să studieze impresionismul din perspectivă științifică și a creat ulterior tehnica „poantilismului", prin care tușe punctuale, minuscule, de culori primare creează impresia unei game variate de culori secundare și intermediare. Apoi, împreună cu Paul Signac, a pus bazele curentului neo-impresionist.

Van Gogh l-a întâlnit pe Seurat doar de câteva ori, dar a învățat tehnici poantiliste de la Signac. Dacă Vincent ar fi avut ocazia de a se împrieteni cu Seurat, acesta ar fi putut deveni unul dinte maeștrii săi. În acea perioadă, Van Gogh experimenta cu tușe de verde, galben și albastru în picturile sale, culori care nu erau în mod normal utilizate în arta olandeză, și folosea ocazional tehnica poantilistă în lucrările sale. Chiar și după mutarea la Arles, Vincent a continuat studiul artei poantilismului, precum și teoria lui Seurat despre utilizarea culorilor. Într-o scrisoare adresată lui Theo, Vincent îl ruga pe fratele său să îi aducă vești despre Seurat și opera sa. În anul următor celui în care Van Gogh s-a sinucis, Seurat s-a stins din viață la vârsta de 31 de ani, însă teoria sa privind utilizarea culorilor și a poantilismului a influențat generațiile următoare.

Drumul către arta modernă este pavat artiști nefericiți

Deşi lumea nu îi aprecia opera, Vincent avea încredere în propria artă. Stilul său unic a influențat următoarea generație de artişti, care au pictat utilizând stiluri din ce în ce mai provocatoare şi extreme. Influența lui Van Gogh s-a făcut simțită în literatură, filme şi numeroase alte domenii. Fiind un „superstar" în zilele noastre, opera lui Vincent contribuie la dezvoltarea comerțului cu artă.

Eroul artiştilor

ÎNAINTEA LUI VAN GOGH, artiștii faimoși au avut parte de recunoaștere încă de la începutul vieții artistice. Un exemplu în acest sens este Michelangelo; înainte de a fi invitat să picteze tavanul Capelei Sixtine, era deja cunoscut și protejat de Papa Iulian II. Era atât de renumit încât până și Papa îi recunoștea calitatea muncii. Artiștii admirați de Van Gogh, precum Millet, își făcuseră un renume din tinerețe și lucrau pentru mecena puternici. Pe de altă parte, singurii bani pe care Van Gogh i-a primit vreodată pentru munca sa constau în alocația săracă trimisă de Theo în fiecare lună. Cum se face atunci că este unul dintre creatorii cei mai cunoscuți ai tuturor timpurilor? Motivul este acela că generația următoare i-a copleșit cu laude lucrările. Un astfel de artist a fost Maurice de Vlaminck. A fost șocat de multe dintre tablourile lui Van Gogh expuse în 1901. Patru ani mai târziu, a realizat picturi care înfățișau o adevărată explozie emoțională. Precum Van Gogh, a primit critici severe și a fost poreclit „Monstrul". Porecla a avut ca origine recentul curent artistic cunoscut sub numele de fauvism (termen francez însemnând „sălbatic", „precum o sălbăticiune"). Ca și în cazul impresioniștilor, Vlaminck a încercat să înfățișeze natura nu așa cum era în realitate, ci prin reflectarea emoțiilor resimțite la vederea subiectului sau al peisajului pe care îl picta. Se spune că l-a întâlnit pe pictorul Matisse, un alt cunoscut fauvist, la expoziția Van Gogh din 1901.

Fauvismul, inițiat în 1905, a fost un curent neconvențional născut din mișcarea impresionistă și care s-a fundamentat pe douăzeci și unu dintre picturile lui Van Gogh. Membrii mișcării au organizat și o expoziție la scară largă a operei lui Van Gogh în Olanda, unde popularitatea acestuia a crescut rapid. Ulterior, alți artiști care nu aparțineau curentului fauvist au fost și ei, la rândul lor, influențați de opera acestuia. Un exemplu în acest sens îl constituie tehnica preferată a lui Munch: precum Vincent, lua un tub de culoare și îl împrăștia pe suprafața pânzei.

După fauvism, arta secolului 20 a îmbrăcat treptat o altă formă. Arta lui Van Gogh nu a mai fost considerată o noutate, dar numărul admiratorilor săi nu a scăzut. De fapt, a reunit un număr crescut de adepți după publicarea corespondenței cu Theo. Mulți artiști au simpatizat cu situația lui Vincent după citirea scrisorilor, fie pentru că și ei se simțeau neapreciați de semeni, fie pentru că sufereau la rândul lor de o afecțiune nervoasă.

Un astfel de artist este maestrul artei moderne, Francis Bacon. A citit cu aviditate scrisorile lui Vincent către Theo și a pictat o serie de lucrări cu teme centrate pe Van Gogh și viața acestuia.

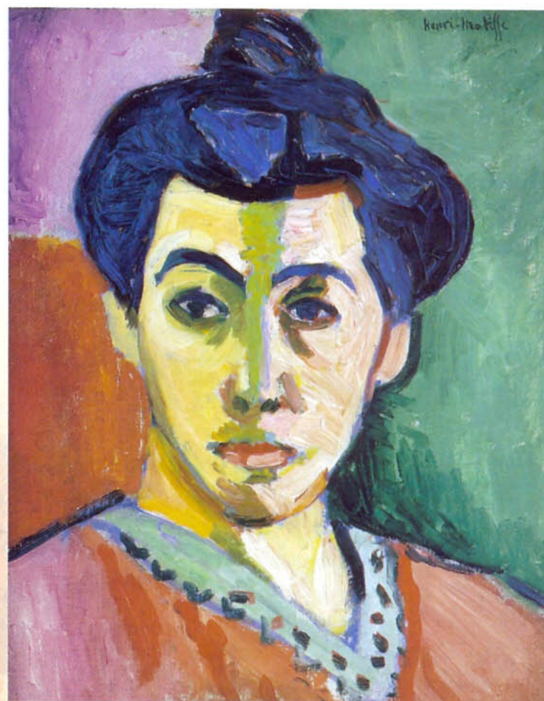
Van Gogh a declarat la un moment dat: „Chiar dacă un artist moare, va trăi pentru totdeauna prin opera sa". Totuși, nu mai există exemple de artiști nerecunoscuți în timpul vieții care ulterior să fi dobândit o faimă de anvergura lui Van Gogh.

▾ Tabloul fauvist al lui Vlaminck: „Câmpuri". Era șocat de opera lui Van Gogh și a decis să devină el însuși artist. A studiat arta pe cont propriu, precum Vincent.

◂ „Floarea-soarelui", achiziționată de o companie de asigurări japoneză la un preț record. Speculațiile referitoare la autenticitatea lucrării expun pericolele investițiilor în obiecte de artă.

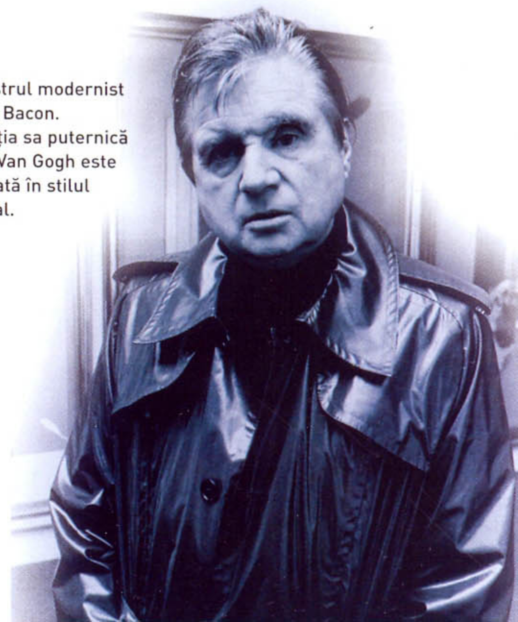
▴ Unul dintre tablourile cele mai cunoscute ale lui Matisse: „Doamna Matisse". Matisse era și el, precum Van Gogh, un mare admirator al luminii soarelui și culorilor vii din sudul Franței.

Sprijin puternic din alte domenii

În zilele noastre, numele lui Van Gogh este cunoscut nu numai în cercurile artistice, dar și în rândul celor care nu sunt interesați de artă.

Până și cei care nu sunt familiarizați cu alți artiști importanți ai impresionismului târziu, cum ar fi Paul Cezanne și Gauguin, au auzit de Vincent Van Gogh. Este atât de cunoscut încât se bucură de susținere în multe domenii diferite, cum ar fi cel literar. De fapt, prima persoană care a apreciat arta lui Van Gogh, Aurier, era și poet, nu numai critic de artă.

Artiști din alte domenii dezbat cu plăcere viața lui Vincent, poate chiar mai mult decât opera în

▸ Maestrul modernist Francis Bacon. Admirația sa puternică pentru Van Gogh este exprimată în stilul personal.

▲ Kirk Douglas interpretându-l pe Vincent. Pe lângă jocul actoricesc strălucit, publicul a fost șocat de asemănarea izbitoare cu Vincent.

sine. Lupta cu singurătatea, în timp ce arta sa nu era apreciată de semeni; relația strânsă cu fratele său Theo; incidentul tăierii urechii și, bineînțeles, misterioasa sinucidere. Astfel, viața lui Van Gogh a devenit un subiect predilect pentru mulți autori, care l-au portretizat drept „un adevărat geniu care a trăit o viață nefericită și a fost subapreciat de semeni".

Mulți autori de pe întinsul globului au scris nuvele despre Van Gogh. Dintre acestea, cea mai cunoscută este povestea lui Irving Stone, „Poftă de viață", publicată în 1934. Această nuvelă a devenit, în scurt timp, un bestseller și a fost tradusă în 38 de limbi. Cu toate că o mare parte a povestirii nu se bazează pe fapte reale, a avut ca rezultat transformarea lui Van Gogh într-un nume de marcă.

Cu 20 de ani mai înainte, în Japonia, spre finele erei Meiji, oamenii începeau deja să vorbească despre Van Gogh. Saneatsu Mushakouji citise despre Vincent într-o revistă străină și l-a popularizat în Japonia, scriind un articol despre el. Ulterior, scrisorile lui Van Gogh au fost traduse în japoneză. Japonezii au devenit astfel fascinați de viața sa.

După ce de-al doilea război mondial, viața lui Van Gogh a fost ilustrată în mai multe filme. În anii '50, regizorul Vincent Minelli a ecranizat nuvela „Poftă de viață" într-un film omonim. Acesta a avut mai mult succes decât cartea, iar actorul Kirk Douglas, care l-a interpretat pe Vincent în film, a câștigat un premiu Oscar. Actorul Anthony Queen, care l-a jucat pe Gauguin, a câștigat la rândul său Oscarul pentru cel mai bun actor într-un rol secundar. Ulterior, s-au realizat alte filme pe marginea vieții lui Van Gogh, precum și o serie de documentare TV.

▼ Statuie de bronz a lui Van Gogh în Auvers. Portrete și statui ale lui Van Gogh au apărut treptat în fiecare oraș în care a locuit.

Van Gogh este unul dintre puținii pictori despre a căror viață s-au publicat cărți și s-au realizat filme. Pe de altă parte, există foarte puțini artiști atât de cunoscuți. S-ar părea că este o poveste de succes mediatic. După moartea sa, scrisorile au fost calea prin care Vincent a devenit cunoscut și în alte cercuri. Aceasta arată artiștilor epocii informației, care doresc să fie recunoscuți în diferite domenii, că trebuie să se adreseze lumii folosind propriile cuvinte. Artiștii moderni, spre deosebire de cei ai secolului al XIX-lea, au învățat această lecție de la Van Gogh, iar acum publică deseori cărți despre viața și arta lor.

Arta ca afacere

Pe 30 martie 1987, "Floarea-soarelui" s-a vândut cu 40 de milioane de dolari SUA la o casă de licitații londoneză, atrăgând atenția întregii lumi. Câștigătorul licitației a fost o companie de asigurări japoneză. "Efigia doctorului Gachet" realizată de Van Gogh s-a vândut pentru 100 de milioane de dolari SUA în 1990 și rămâne în continuare cea mai costisitoare operă de artă a tuturor timpurilor. Van Gogh poate fi considerat un jucător remarcabil în lumea afacerilor contemporane cu obiecte de artă.

Influența economică a lui Van Gogh se resimte dincolo de domeniul artei. Tot el aduce un număr mare de turiști în orașele unde a locuit; Arles, St. Remy, Auvers și altele au câștigat sume considerabile de bani datorită lui Vincent. Conștientizând faima crescândă a artistului în secolul XX, aceste orașe au început să ridice monumente și să deschidă case memoriale pentru a atrage turiștii.

▲ Mulțimea adunată la un muzeu olandez pentru a sărbători, în 1990, centenarul morții lui Van Gogh. Nu se cunoaște exact profitul realizat de Olanda în urma acestui eveniment.

Unele companii au hotărât să folosească numele Van Gogh ca marcă a casei pentru a beneficia de pe urma popularității. Realizând succesul pe care l-ar avea o astfel de strategie de marketing, respectivele companii i-au protejat numele ca marcă înainte chiar de a începe desfacerea bunurilor în cauză. Multe firme care nu sunt nici pe departe implicate în artă au profitat din plin de pe urma acestei strategii.

Marca Van Gogh și-a arătat importanța economică la aniversarea centenarului morții sale, în 1990. Peste un milion de oameni au vizitat expozițiile Van Gogh deschise la Muzeul Național de Artă din Olanda. Prin urmare, numărul turiștilor sosiți în Olanda a crescut în acel an cu 11,5%. Acești turiști au avut nevoie să închirieze camere, au plătit transport și masă, au cheltuit bani în magazine, astfel încât numai orașul Amsterdam a câștigat 100 milioane de dolari cu această ocazie.

Deși nu a putut să își vândă nicio lucrare în timpul vieții, Van Gogh este acum un exemplu strălucit despre modalitatea în care arta devine o afacere. Sunt destui cei care aprobă sau dezaprobă direcția în care s-a angajat în prezent lumea artei, dar un lucru este sigur: Van Gogh a trezit interesul pentru artă în mulți oameni. Aceasta a fost, poate una dintre dorințele sale. Atunci când trăia, își dorea să creeze opere de artă pentru oamenii obișnuiți.

Chiar dacă un artist moare, el trăiește veșnic prin opera sa

▾ Mulți oameni au vizitat Muzeul Național Vincent Van Gogh. Regina Beatrice a Olandei s-a numărat printre vizitatori.

"Grădină din Auvers" în timpul unei licitații. Picturile lui Van Gogh continuă să se vândă la prețuri record la licitații organizate pe tot globul.

100 DE PERSONALITĂȚI
Oameni care au schimbat destinul lumii

VAN GOGH

ISSN 1791-0765
9 771791 076000 16

DeAGOSTINI